

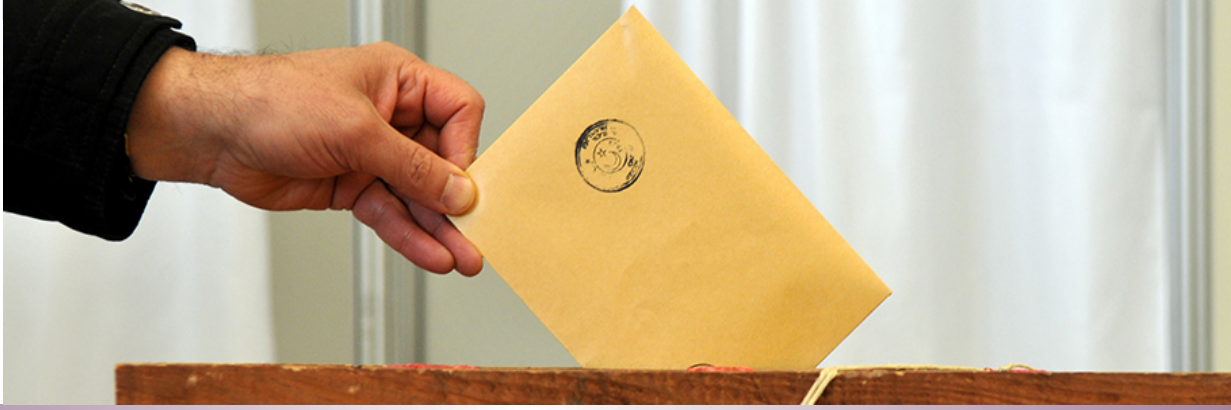

Siyasi Partilerin 2015 Genel Seçim Bildirgeleri:

Eğitim Politikalarına İlişkin Değerlendirmeler

tedmem

Siyasi Partilerin 2015 Genel Seçim Bildirgeleri: Eğitim Politikalarına İlişkin Değerlendirmeler

Ankara
Mayıs, 2015

tedmem

İçindekiler

GİRİŞ.....	1
TEMALAR.....	2
1. Eğitime Temel Yaklaşım.....	2
2. Yönetim ve Yönetişim.....	5
3. Eğitim Finansmanı.....	5
4. Eğitimde Eşitlik ve Adalet.....	7
5. Temel Eğitim ve Ortaöğretim.....	9
6. Eğitim İçeriği.....	12
7. Eğitim Ortamları ve Fiziksel Altyapı.....	14
8. Ölçme-Değerlendirme ve Geçiş Sistemleri.....	16
9. Öğretmen Yetiştirme, Öğretmen Niteliği ve İstihdamı.....	17
10. Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri.....	20
11. Özel Eğitim ve Farklı Gelişen Çocuklar.....	20
12. Mesleki Eğitim.....	22
13. Teknoloji.....	23
14. Yükseköğretim.....	24
15. Yaşam Boyu Eğitim.....	30
16. Okul Güvenliği.....	30
17. Ana Dilde Eğitim.....	31
18. Din Eğitimi.....	32
19. Özel Öğretim.....	32
20. Eğitimin Diğer Alanlarla İlişkisi.....	33
DEĞERLENDİRME.....	35

GİRİŞ

Toplum ile devlet arasında bir nevi köprü görevi üstlenecek olan siyasi partilerin seçim bildireleri, iktidara geldikleri takdirde ne gibi politikalar benimseyeceklerini açıkladıkları metinlerdir. Siyasi partiler seçim bildireleriyle toplumdaki belirli bir alanı etkileyecek politikalar sunabildikleri gibi, bu politikalar çok geniş kitleleri etkileyecek boyutta da olabilir. Eğitim ise, seçim bildireleri içerisinde toplumun tüm kesimlerini etkileyecek nitelikte bir konu olduğundan, ayrı bir öneme sahiptir.

Bu nedenle, mevcut çalışmanın ana hedefi 2015 genel seçimi öncesinde mecliste grubu bulunan dört büyük partinin 2015 genel seçim bildirelerinde yer alan eğitim politikalarını karşılaştırmalı olarak göstermektir. Bunun yanı sıra, çalışma kapsamında partilerin sadece 2015 genel seçim bildireleri değil, 2011 genel seçim bildireleri de incelenmiştir. Bu suretle partilerin eğitim politikaları makro bir bakış açısı kronolojik olarak da değerlendirilmiştir.

Bu kapsamda çalışmanın odağındaki partiler; Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti), Cumhuriyet Halk Partisi (CHP), Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) ve Halkların Demokratik Partisi (HDP) olarak belirlenmiştir. Araştırmada incelenen seçim bildireleri ise AK Parti, CHP ve MHP'nin 2015 ve 2011 Seçim Bildireleridir. HDP 2011 genel seçiminden sonra kurulduğu için bu siyasi parti özelinde boylamsal bir karşılaştırma yapılmamıştır.

Araştırmada kullanılan yöntem nitel araştırma süreçlerinden biri olan doküman incelemesidir. Süreçte ilk olarak yedi seçim bildirgesi incelenmiştir. Eğitim politikalarında yer verilmesinin önemli olduğu düşünülen temalar belirlenmiştir. Bu kapsamda ortaya çıkan 20 tematik başlık sırasıyla şu şekildedir;

1. Eğitime Temel Yaklaşım
2. Yönetim ve Yönetişim
3. Eğitim Finansmanı
4. Eğitimde Eşitlik ve Adalet
5. Temel Eğitim ve Ortaöğretim
6. Eğitim İçeriği
7. Eğitim Ortamları ve Fiziksel Altyapı
8. Ölçme-Değerlendirme ve Geçiş Sistemleri
9. Öğretmen Yetiştirme, Öğretmen Niteliği ve İstihdamı
10. Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri
11. Özel Eğitim ve Farklı Gelişen Çocuklar
12. Mesleki Eğitim
13. Teknoloji
14. Yükseköğretim
15. Yaşam Boyu Eğitim
16. Okul Güvenliği
17. Ana Dilde Eğitim
18. Din Eğitimi
19. Özel Öğretim
20. Eğitimin Diğer Alanlarla İlişkisi

Temalar belirlendikten sonra, yedi seçim bildirgesi içerik açısından irdelenmiş ve elde edilen bulgular temalar bazında kategorize edilmiştir. Kategorizasyon işleminden sonra da sonuçlar, yıllar (2011 ve 2015) ve partiler (AK Parti, CHP, MHP ve HDP) bazında iki boyutlu olarak karşılaştırılarak raporlaştırılmıştır. Raporlamadaki sıralamada partilerin meclis grubundaki milletvekili sayıları dikkate alınmıştır.

TEMALAR

1. Eğitime Temel Yaklaşım

2015 Genel Seçim Bildirgesine bakıldığında AK Parti'nin eğitimi yoğunluklu olarak ekonomik kalkınma üzerinden ele aldığı görülmektedir. *Bireylerin yaşam kalitesini yükseltmeyi, bilgi ve becerilerinin kalitesini geliştirmeyi ve Türkiye'nin dünya ile rekabetini ön plana çıkarmayı hedeflediğini ifade eden AK Parti, eğitime bilgi tabanlı ekonominin ihtiyaç duyduğu insan gücünü yetiştiren, özgürlükçü, üretken ve rekabetçi bir eğitim sisteminin oluşturulmasına hizmet eden toplumsal bir kurum olarak yaklaşmaktadır. Bu kapsamda sistemdeki ana kurgu öğretmenlerin yetiştirilmesi, müfredatın geliştirilmesi ve uygun ortamların tesis edilmesi olarak öncelenmiştir. AK Parti sosyal boyutta ise eğitimi, öğrencilerin görgü ve davranışlarının olumlu yönde şekillenmesi, kültürün devamlılığı, ferdin toplumun yararlı bir parçası olması için önemli birer fırsat olarak değerlendirmektedir.*

2011 Seçim Bildirgesinde ise AK Parti'nin eğitime bakışı, *güçlü bir toplum hedefini gerçekleştirmek için en temel hizmet olması ve insanımızın yaşam kalitesini yükselten, ülkemizin insan kaynağının çağdaş dünya ile rekabet edebilir donanımına kavuşturan ve hayat boyu süren bir etkinlik olması üzerinden ilerlemektedir.*

Pedagojik açıdan AK Parti 2015 Seçim Bildirgesinde, eğitimde bedensel, ruhsal ve zihinsel gelişimi bir arada ele aldığını aşağıdaki ifadeler ile beyan etmiştir:

“Bu bütünsel yaklaşım doğrultusunda eğitim öğretimde ana hedefimiz düşünme, anlama, fark etme, sorun çözme, analiz ve sentez yeteneği ve yetkinliği gelişmiş; bilgi toplumunun gerektirdiği temel bilgi ve becerilerle donanmış; hak ve adalet sorumluluğunu, millî kültür ve değerlerini özümsemiş; insanlığın ve demokrasinin evrensel değerlerini içselleştirmiş; iletişime ve paylaşımına açık; estetik ve sanat becerisi gelişmiş bireylerin yetişmesine ortam ve imkân sağlamaktır.”

2011 Seçim Bildirgesinde ise eğitime pedagojik yaklaşım aşağıdaki ifade ile yer almıştır:

“Hedefimiz; temel becerilere sahip, eleştirel ve yaratıcı düşünebilen, paylaşım ve iletişime açık, sanat ve estetik duygular güçlü, evrensel bir kavrayış ve düşünüş yeteneğine sahip, yeni fikirlere açık, farklılığı zenginlik olarak gören, çalışmayı ve üretmeyi bir erdem olarak benimsemiş bireyler yetiştirmektir. Bu sadece ileri bir müfredatı, yeterli ve kaliteli eğitim altyapısını değil; eğitimcilerin de bilinçli, açık ve öncü kişiler olarak yetiştirilmesini gerektirir.”

Eğitimi eşitlikçi bir bakışla ele alan ve evrensel bir hak olarak değerlendiren CHP, 2015 Seçim Bildirgesinde, *eğitimin insani gelişimin ve sosyal adaletin olduğu kadar ekonomik kalkınmanın da başlıca kaynağı olduğunu belirtmektedir. Eğitimin tüm bireyler için bir hak olduğu ve devletin uygulamakla yükümlü olduğu vurgusu CHP'nin 2011 Seçim Bildirgesinde de karşımıza şu ifadeler ile çıkmaktadır:*

“Başta çalışma hakkı, sendikal haklar, eğitim hakkı, barınma ve konut hakkı, çevre hakkı ve kentli hakkı olmak üzere, tüm sosyal hakları devletin uygulamakla yükümlü olduğu haklar haline getireceğiz.”

Bunun yanı sıra, *iyi eğitimli ve dünyayı takip eden yaratıcı gençlerin ekonominin itici gücü olması, istihdamın artırılması için etkin bir eğitim reformunun gerçekleştirilmesinin gerekliliği ve PISA değerlendirmelerinde en kısa sürede OECD ortalamasına ulaşarak, nitelikli insan kaynağının zenginleştirilmesi gibi vurgular CHP'nin 2015 Seçim Bildirgesinde eğitim-ekonomi ilişkisine önem verdiğini ortaya koymaktadır. 2011 Seçim Bildirgesinde ise PISA değerlendirmesine yönelik olarak öğrencilerin ortalama puanlarının OECD ülkeleri ortalaması üzerine çıkarılması hedefinin yanı sıra, temel yeterlik düzeyinin altındaki çocuk oranının %15'in altına düşürüleceğine yer verilmiştir.*

2015 yılında eğitimin, bireysel gelişimi sağladığı kadar, toplumsal eşitsizliklerin giderilmesini de sağlayan en temel araç olduğunu vurgulayan CHP; eğitimi erdemli yurttaşlar yetiştirmenin ve toplumların daha uygar, daha demokratik ve daha müreffeh olmasını sağlayan başlıca unsur olarak nitelendirmektedir.

2015 Seçim Bildirgesinde olduğu gibi 2011 yılında da CHP eğitimde reform ihtiyacına vurgu yapmaktadır. 2011 Seçim Bildirgesinde bu vurgu şu ifadeler ile yer almaktadır:

“CHP'nin öncelikli hedefi, kapsamlı ve çağdaş bir eğitim reformu gerçekleştirilerek, bilgi çağının gereklerine uygun, çağdaş, laik, demokratik yepyeni bir eğitim sistemi kurmaktır. Eğitimin ekonomik ve toplumsal dönüşümdeki önemi, başarılı ülke deneyimlerinde açık bir şekilde görülmektedir. Bu çerçevede, ekonomik ve toplumsal dönüşümlerin gerçekleştirilmesi için, eğitim politikaları bilimsel, sevgi, hoşgörü ve barışa dayalı, gündelik siyasetin çekişmelerinden uzak ve kurumsal bir şekilde oluşturulmalıdır. CHP, eğitim sisteminin eşitlikçi bir yapıda oluşturulması, çocuk, genç ve yetişkin tüm yurttaşlara fırsat eşitliği sunacak ve önlerini açacak şekilde temellendirilmesi, eğitim kurumlarının Atatürk ilke ve devrimlerine bağlı, demokratik ve laik değerleri benimsemiş, insan hak ve özgürlüklerine saygılı yurttaş yetiştirme işlevini yerine getirmesi konusunda kararlıdır.”

Bu kapsamda, CHP 2015 yılında bu hedefe ulaşmanın başlıca aracı olan zorunlu okul öncesi eğitim ile en az sekiz yıl süreli kesintisiz temel eğitimi önermektedir. Ayrıca ekonomi dünyasını taleplerini tam olarak karşılayan bir mesleki eğitim sistemini ve öğrenmenin, araştırmanın ve yaratıcılığın kaynağı olan özgür üniversite sistemini en kısa sürede hayata geçirilmesini öngörmektedir.

CHP eğitim sisteminde yapılacak düzenlemelerde ise eğitimin tüm bileşenleri (öğretim programları, öğrenciler, öğrenme ortamları, öğretmenler ve veliler) ile ele alınıp, uzun erimli ve bütüncül planlanması

gerektiğine vurgu yapmaktadır.

CHP'nin 2015 Seçim Bildirgesinde dikkat çeken başlıklardan biri de bilgi toplumuna yönelik yapılan vurgudur. Bu noktada CHP; bilgi toplumuna geçişin etkin ve köklü bir eğitim reformu ile gerçekleşeceğini, yapılacak eğitim reformunun iş gücünün verimliliğini, ücretleri ve büyümenin niteliğini artıracığını ve eğitim reformunun bir yandan mevcut teknolojilerin en üst düzeyde kullanılmasını diğer yandan yeni teknolojilerin üretilmesini mümkün kılacağını ifade etmektedir. Yapılacak reformun; tarım, sanayi ve hizmet sektörlerinde yüksek katma değerli üretim ile küresel rekabet gücünü artıracığını ve yurttaşların refah düzeyinin yükseleceğini vurgulamaktadır. CHP'nin bu bağlamda bildirmede yer verdiği bazı ifadeler şu şekildedir:

“Bilgi toplumu için iş gücünün yeni koşullara uyum sağlayabilecek nitelikte yetiştirilmesi şarttır. Bilgi toplumunda iş gücü talebinin niteliği ve iş gücünün sahip olması gereken vasıflar hızla değişmektedir. Günümüzde eğitim çağında olan gençlerin erişkin yaşamları boyunca mesleklerini ortalama yedi sekiz defa değiştirmeleri beklenmektedir. Yeni sanayiler ve gelişen sektörler dar bir alanda uzmanlaşmış çalışanlara gereksinim duymamaktadır. Bu sektörlerde daha çok, eleştirel düşünebilen, sorun çözme yetisi gelişmiş, yaratıcı, iletişim becerilerine sahip ve özellikle dijital alanda etkin elemanlar talep edilmektedir. İş gücünde aranan temel özellik geniş bir alana yayılabilen dönüştürülebilir becerilerdir. İleri yaşlarda dahi, kısa bir eğitim sürecinin ardından yeni bir mesleğin gereklerini yerine getirebilen insanlara gereksinim duyulmaktadır.”

“...üniversitelerin önemini çok iyi kavramak ve onların en üst düzeyde gelişmesini sağlamak öncelikli politika hedefi haline getirilmelidir. Üniversiteler onları besleyen en önemli kaynaktan yani özgür düşünce ortamından yoksun bırakılmamalıdır. Aksi takdirde kaybeden ülkemiz olacak ve Türkiye'nin bilgi toplumuna ulaşma hedefi asla gerçekleşmeyecektir. CHP iktidarı üniversitelerimizin ve tüm araştırma

Siyasi Partilerin 2015 Genel Seçim Bildirgeleri: Eğitim Politikalarına İlişkin Değerlendirmeler

kurumlarımızın niteliklerinin geliştirilmesi ve dünyada saygın kurumlar arasında yer alması için çalışmakta kararlıdır.”

MHP'nin 2015 Seçim Bildirgesinde; eğitim sisteminin bilgi toplumunun gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatılmış, uluslararası rekabet yeteneğine sahip teknoloji kültürü gelişmiş insan gücünün yetiştirilmesini sağlayacak şekilde yeniden yapılandırılacağını belirttiği görülmektedir. Buna karşın MHP gibi eğitim politikalarının temel amacını Türk milletine mensubiyetin gurur ve şuuruna sahip, manevî ve kültürel değerlerimizi özümsemiş, düşünme, algılama ve problem çözme yeteneği gelişmiş, yeni gelişmelere açık, sorumluluk duygusu ve toplumsal duyarlılığı yüksek, bilim ve teknoloji üretimine yatkın, girişimci, demokrat, kültürlü ve inançlı nesillerin yetiştirilmesi olarak belirtmiştir. Eğitim sisteminin yapılandırılacağı yönelim ve eğitim politikalarının temel amacına yönelik aynı ifadeler MHP'nin 2011 Seçim Bildirgesinde de yer almaktadır.

Eğitim politikalarının temel amacı bölümüne ek olarak MHP'nin, 2015 Seçim Bildirgesindeki birçok yerde eğitim sisteminde milli ve ahlaki değerlere sıkça yer verdiği görülmektedir. Bu ifadelerden bazıları şu şekildedir:

“Eğitimin her kademesinde, insanımıza dürüstlük ve sorumluluk gibi erdemlerin kazandırılmasına önem verilecektir.”

“Her türlü örgün ve yaygın eğitim araç ve yöntemleri kullanılarak, toplumun her kesimine milli bir şuur kazandırılması sağlanacaktır.”

“Yurt dışındaki Türk çocuklarının milli kimliklerini korumaları ve geliştirmeleri için sağlanan eğitim imkânları artırılacaktır.”

“Her türlü örgün ve yaygın eğitim araç ve yöntemleri kullanılarak, toplumun her kesimine milli bir şuur kazandırılması sağlanacaktır.”

Benzer bir yaklaşım 2011 Seçim Bildirgesinde de milli ve ahlaki değerlere yönelik vurgu şu

ifadeler ile yer bulmuştur:

“Dürüstlüğü teşvik eden ahlaki ve idari davranış kuralları oluşturulacak, eğitimin her kademesinde, insanımıza dürüstlük ve sorumluluk gibi erdemlerin kazandırılmasına önem verilecektir.”

“Gençliğin; devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü ortadan kaldırmayı hedefleyen unsurlara karşı milli değerlerle donanımlı olarak yetiştirmeleri sağlanacaktır.”

“Yurt dışındaki Türk çocuklarının milli kimliklerini korumaları ve geliştirmeleri için sağlanan eğitim imkânları artırılacaktır.”

Ayrıca 2011 Seçim Bildirgesinde olduğu gibi 2015 Bildirgesinde de MHP'nin köklü bir eğitim reformu gerçekleştirmek ve bilgi toplumu dönüşümünü tamamlamak temel hedefleri arasında yer almaktadır. Bu kapsamda temel eğitimden başlamak üzere, eğitim ve öğretimde aklın ve bilimin hâkimiyeti sağlanarak, öğrenci ve öğreticilere sorgulayıcı ve araştırmacı bir kimlik kazandırılması hedeflenmiştir. Bu doğrultuda eğitim sisteminin; bilgi toplumunun gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatılmış, uluslararası rekabet yeteneğine sahip teknoloji kültürü gelişmiş insan gücünün yetiştirilmesini sağlayacak şekilde yeniden yapılandırılması planlanmaktadır.

HDP ise diğer üç partiden tamamen farklı bir yaklaşımla süreci ele almaktadır ve eğitim-ekonomi ilişkisinden bağımsız bir bakışla; eğitim sistemini en baştan başlayarak “Çocuğun Üstün Yararı” gözetilerek toplum ve doğayla bütünleşik ve ekolojiyi temel alarak yeniden yapılandıracağını ifade etmektedir.

AK Parti, CHP ve MHP eğitim ve ekonomik kalkınma ilişkisini vurgularken, HDP bu ilişkiye değinmemiştir. CHP'nin eşitlikçi bir bakış açısıyla eğitimi ele alması partinin genel eğitim amaçlarında önemli bir vurgudur. Bununla birlikte CHP ve MHP'nin ortak bir politika söylemi geliştirerek bilgi toplumu

için köklü bir eğitim reformunun gerekliliğine vurgu yaptığı görülmektedir. MHP diğer partilerden farklı olarak eğitimde milli şuur ve ahlaki değerlerin kazandırılmasını daha belirgin ve direk bir tanımlama ile ön plana almış ve eğitimin temel amaçlarından biri olduğunu vurgulamıştır. HDP eğitimi araçsallaştırmadan, eğitimi doğrudan çocuk odaklı kurgulamayı önermiştir.

2. Yönetim ve Yönetişim

AK Parti'nin 2015 Seçim Bildirgesinde *Milli Eğitim Bakanlığının kurumsal örgütlenmesinin, eğitim sisteminin ulusal düzeyde politika belirleme, koordinasyon ve denetiminden sorumlu olacak şekilde geliştirilmesi* hedefine yer verilmiştir. Bunun yanı sıra, *öğrenciyle ilgili sorunların okul düzeyinde çözülmesi ilkesi esas alınarak merkezden yerele doğru yetki devrinin gerçekleştirileceği* belirtilmiştir. Ayrıca 2011 Seçim Bildirgesinde de ifade edildiği gibi, AK Parti okulların *akademik, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif performansına göre değerlendirilerek, sonuçlarının kamuoyu ile paylaşılmasını* ön görmektedir.

CHP 2015 Seçim Bildirgesinde *eğitim sistemi içerisinde merkez ve taşra birimleri arasındaki görev dağılımının netleştirilmesini sağlayacağını* ifade etmiştir. Önemli bir nokta olarak, *karar alma süreçlerinde, MEB'in belirlediği standartlar çerçevesinde hareket etmek kaydıyla yetkiyi mümkün olan ölçülerde okullara vereceğini* vadedmiştir. Diğer taraftan *MEB'in daha saydam ve hesap verebilir bir yapıya kavuşması için gereken yasal ve kurumsal düzenlemeleri hayata geçirileceği ve bu çerçevede MEB'in tüm ihalelerinin internet üzerinden izlenebilmesini sağlanacağı* vaadinde bulunulmuştur. CHP'nin bir diğer hedefi de *eğitim politikalarının, öğretmenler, okul yöneticileri, öğrenciler, veliler ve ilgili STK'ların katılımıyla oluşturulması* olarak belirtilmiştir.

MHP bu konu hakkındaki politikalarına 2015 Seçim Bildirgelerinde yer vermemiştir.

Eğitimin yerelden yönetimi teşvik edilmesini planlayan HDP, okullar arasındaki nitelik farklılıklarının ortadan kaldırılması, öğrenci geçişleri, öğretmen ihtiyaçlarının belirlenmesi ve planlanmasına kadar kararların tamamının yerel eğitim meclislerince alınmasını hedeflemektedir. Ayrıca öğrencilerin okul yönetimlerinin karar mekanizmalarında yer almasının sağlanacağı da ifade edilmiştir.

AK Parti ve CHP'nin yönetim ve yönetişim konularındaki vurguları merkezden yerele yetki devrinin yapılması ve şeffaflık kavramları üzerinde ortaklaşmaktadır. Ancak AK Parti okul değerlendirmeleri konusunda şeffaflık vurgusu yaparken, CHP'nin bu temaya yapısal ve yönetsel açıdan yaklaştığı görülmektedir. CHP ve HDP'nin ortaklaştığı alanlar ise okula ilişkin karar alımlarında katılımcılığın artırılmasıdır. CHP farklı paydaşlar kadar, sivil toplumun da etkin olduğu çok boyutlu bir katılım modelinden söz ederken, HDP ise katılımcılığı idari yönetim için tamamen yerel yönetimlerin kontrolünde bir yapılanma alanı olarak ele almaktadır.

3. Eğitim Finansmanı

AK Parti 2015 Seçim Bildirgesinde *eğitimin finansman kaynaklarını çeşitlendirip artırmayı* öngörmüştür. Bu kapsamda, *eğitimin finansmanında özel sektörün payının artırılması yönünde kamu-özel ortaklığı gibi yeni arz ve işletim modellerinin kullanılmasını* hedeflemektedir.

AK Parti'nin eğitim finansmanı kapsamındaki diğer hedefleri arasında; *ilk ve ortaöğretimde okul bazlı bütçe yönetimine geçilmesi, okul öncesi eğitimde erişim imkânına sahip olmayan ailelerin çocuklarına teşvik verilmesi* vardır. 2011 Seçim Bildirgesinde ifade edilen *okul bazlı bütçe yönetimini geliştirmek* 2015 hedefleri arasında yer almaktadır. 2015 Seçim Bildirgesinde kamu-özel sektör işbirliği vurgulanırken, 2011'de önerilen politikaların devlet eliyle fırsat ve imkân eşitliği yaratma

Siyasi Partilerin 2015 Genel Seçim Bildirgeleri: Eğitim Politikalarına İlişkin Değerlendirmeler

yönünde olduğu görülmektedir. Bu politikalar arasında ise burs, yurt, parasız yatılılık imkânlarının artırılarak sürdürülmesi; ücretsiz ders kitabı dağıtımını uygulamasına devam edilmesi; okullar arasındaki kaynak dağılımının öğrenci sayısı ve okulun bulunduğu sosyo-ekonomik çevre dikkate alınarak yapılması; barınma ve yurt sorununun çözümünde TOKİ ile yapılan iş birliğinin yanında özel yurtların desteklenmesi ve öğrencilere ucuz barınma imkânının sağlanması yer almaktaydı.

CHP 2015 Seçim Bildirgesinde eğitim finansmanının geniş bir yer tuttuğu görülmektedir. Kamu eğitim harcamalarının GSYH içindeki payını, OECD ve UNESCO'nun ilgili normlarını esas alınarak artırılması hedefine yer verilmiştir. Eğitimde niteliği geliştirmek ve herkese fırsat eşitliği sağlamak için eğitime ayrılan kaynakların artırılacağı, yatırımların eğitim bütçesi içindeki payının genişletileceği ve erken çocukluk dönemi eğitimi, temel eğitim ve ortaöğretimde öğrenci başına yapılan harcamanın artırılacağı bu çerçevede yer alan ifadelerdendir. Eğitim kaynaklarının akılcı politikalarla ve hakça dağıtılmasını sağlamayı öngören CHP, bu anlamda her bölgenin eğitimdeki niteliksel ve niceliksel gereksinimlerini düzenli olarak tespit edilmesini planlamaktadır. Ayrıca AK Parti'nin önerdiği gibi, CHP de temel eğitimde okulların kendi bütçelerinin olacağı bir modele geçiş hedeflemektedir.

CHP 2015 Seçim Bildirgesinde 2011'de olduğu gibi yoksullar için eğitim finansmanı konusunda sağlanacak olan destekleri yoğunluklu olarak vurgulamıştır. Bu anlamda, yoksul çocukların okul masraflarının, üniversiteye hazırlık aşamasını ve üniversite eğitimini kapsayacak biçimde devlet tarafından karşılanması gerekliliği ifade edilerek, Aile Sigortası Programı ile yoksul çocukların sağlık, beslenme, kreş ve eğitim başta olmak üzere tüm gereksinimlerinin karşılanacağı vadedilmiştir. Ayrıca CHP Aile Sigortası Programı kapsamında verilen eğitim yardımlarının

üniversiteyi kazanamayan yoksul gençler için (18-20 yaş) devam ettirilmesi ve aylık 240 TL'ye kadar üniversiteye hazırlık desteği verilmesini hedeflemektedir. Maddi olanağı yetersiz olan tüm üniversite öğrencilerine Karşılıksız Eğitim Bursu sağlanması, talepte bulunan tüm üniversite öğrencilerine kamu destekli, geri ödemesi istihdam koşullarına göre ve uzun vadeli olarak yapılandırılmış Yüksek Eğitim Yaşam Destek Kredisi verilmesi, ihtiyacı olan tüm gençlere ücretsiz yurt olanağı sağlanması bu anlamdaki diğer hedefleri oluşturmaktadır. Bildirgede ayrıca şehit ve gazi çocuklarının eğitimlerinin güvencesini oluşturacak mali ve kurumsal düzenlemelerin hayata geçirilmesi ön görülmüştür.

Zorunlu eğitimin gerektirdiği harcamaların aile bütçesine yük oluşturmasına son verileceğini ifade eden MHP'nin 2015 Seçim Bildirgesinde bu öngörüğü destekleyici hedefler mevcuttur. Ele alınan bu politikalar 2011 Seçim Bildirgesi ile aynıdır. Bu bağlamda ilköğretime ve ortaöğretime devam eden çocukların annelerine yapılan "Şartlı Eğitim Yardımı", muhtaçlık durumları dikkate alınarak en düşük miktar 50 lira olacak şekilde artırılacağı belirlenmiştir. Eğitime katkı amacıyla her çocuk için ailesi tarafından yapılacak katkının yüzde ellisine kadar oranda devletin katkıda bulunmasıyla bir eğitim hesabının açılması vadedilirken, biriken miktarın özellikle yükseköğretim aşamasında kullanılmasını öngören bir "Eğitim Destek Hesabı" oluşturulması bildirgede yer bulmuştur. Aynı amaca paralel olarak, ortaöğretim ve yükseköğretimde okuyan gençlerin burs ve kredi imkânlarının geliştirilmesi, çağdaş standartlarda barınma imkânları oluşturulması, hiçbir öğrencinin açıkta bırakılmaması hedeflenmiştir. YURT-KUR'un kapasite ve mevcut fiziki yapıların yetersizliği sorunlarına acil çözüm getirilerek mevcut yurtların modernizasyonu süratle tamamlanacağı ifade edilmiştir.

Yüksek başarı gösteren ortaöğretim öğrencilerinin ilgi, istek ve yeteneklerine göre devlet bursu ile üniversite öğrenimine devam

etmeleri hedeflenmektedir. Diğer taraftan, CHP gibi MHP de şehit ve gazi çocuklarına yönelik destekleyici politikalar ortaya koymuş ve her kademedeki eğitim harcamalarının devlet tarafından karşılanması ve yükseköğretime girişlerinde kendilerine kontenjan ayrılması temin edileceğini ifade etmiştir.

HDP'nin 2015 Seçim Bildirgesinde, eğitimin bir kamu hizmeti olarak ücretsiz sağlanacağı vaadi yer almaktadır. Bu anlamda yapılacak düzenlemelerden birisi olarak okulun ve öğrencilerin temel ihtiyaçlarının okul bütçesinden karşılanacağı, her ne ad altında olursa olsun velilerden asla para talep edilmeyeceği ifadesine yer verilmiştir. Ayrıca istihdamdan bağımsız, çalışan çalışmayan tüm kadınlar/erkekler için yerel yönetim ve kamu finansmanında kreşlerin destekleneceği öngörülmüştür.

Eğitim finansmanında AK Parti ve CHP'nin politikaları birçok açıdan benzerlik göstermektedir. Her iki parti de eğitime ayrılan bütçenin artırılmasını hedeflerken, AK Parti eğitime ayrılan bütçenin çeşitlendirilmesine de değinmektedir. Bu noktada AK Parti özel sektör kamu işbirliğini özellikle vurgulamaktadır.

Eğitim öğretim sürecinde maddi desteğe ihtiyaç duyan tüm öğrencilerin desteklenmesine yönelik dört parti de ortak bir tutuma sahiptir. MHP ve CHP'nin bu desteklere yönelik yaklaşımları daha benzer olmakla beraber, CHP bu politikalara ilişkin uygulama önerilerini daha geniş bir yelpazede ele almıştır. CHP alt yapının iyileştirilmesi ve önerilebilecek uluslararası standartlarla ilgili daha fazla atıfta bulunmaktadır.

CHP ve MHP'nin eğitime ayrılan bütçeden pay alması bakımından en büyük vurguyu yoksul kesime yapmış olması fırsat eşitliğini sağlamaya yönelik bir adım olarak görülmektedir. Dikkat çekici bir diğer nokta ise, okulların kendi bütçelerinin olması konusunda AK Parti ve CHP'nin benzer bir politika benimsemeleridir.

HDP bazı diğer alanlarda olduğu gibi özellikle ilkel uygulamalar ve devletin sorumlulukları kapsamında öneriler sunmaktadır. Finansman için önemli olan kaynak, verimlilik ve önceliklerle ilgili daha az teknik detay önermektedir.

4. Eğitimde Eşitlik ve Adalet

AK Parti'nin eğitimde eşitlik ve adalet konusundaki temel yaklaşımı; her bir çocuğun fırsat eşitliği çerçevesinde eğitim almasına imkân tanınması ve okul öncesi eğitimi yaygınlaştırma yoluyla eğitimde fırsat eşitliğinin artırılması ve her bir çocuğun zihinsel ve duygusal gelişiminin toplumsal eşitlik ve adalet ilkeleri gözetilerek, temel insan hak ve hürriyetleri çerçevesinde teminat altına alınması yaklaşımı üzerine inşa edilmiştir. Bu doğrultuda planlanan politikalar arasında; kız öğrencilerin okuldan ayrılma oranlarının düşürülmesi, kadınlar ile okuldan erken ayrılan kız çocukları için eğitim programlarının devam ettirilmesi, öğrenme ve gelişim düzeyi akranlarından geride olan öğrencilerin öğrenmesini desteklemek amacıyla tedbirler alınması, telafi edici programların uygulaması ve ilave teşvik mekanizmalarının hayata geçirmesi yer almaktadır. Cinsiyet eşitsizliklerinin giderilmesi yönündeki politikalar 2011 Seçim Bildirgesinde; eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanarak kadınların sosyal hayatın içinde hak ettikleri yere gelmeleri yönündeki kararlılığın devam ettirilmesi; ilköğretim ve ortaöğretimde tüm kız ve erkek çocukların okula devamının sağlanması; kız çocuklarının orta öğretime geçiş oranlarının artırılması olarak yer almaktadır. Ayrıca 2011 Seçim Bildirgesinde her bireyin yaygın ve örgün eğitimle çocuk hakları ve kadın hakları konusunda daha duyarlı olmalarını sağlamak için tüm tedbirlerin alınması ifade edilmiştir.

CHP'nin eğitimde eşitlik ve adalete ilişkin politikalarında temele aldığı esas yaklaşım; tüm yurttaşların eğitim hakkının ayırım gözetmeksizin sağlanmasıdır. Bu doğrultudaki temel felsefe aşağıdaki ifadelerle ortaya

Siyasi Partilerin 2015 Genel Seçim Bildirgeleri: Eğitim Politikalarına İlişkin Değerlendirmeler

konulmuştur:

“Eşitsizliklerin çocukların doğum cinsiyeti ve anne babalarının eğitim durumu yani kişinin kendi tercihlerinden ve çabalarından tamamen bağımsız olan koşullar yatmaktadır. Türkiye’de eşitsizlik ve yoksulluk kuşaktan kuşağa aktarılmaktadır. Yoksul çocuklar kaliteli sağlık ve eğitim hizmetlerine ulaşamadıkları için, yoksulluk döngüsü içinde kalmaktadır. Fırsat eşitliği yaratamayan eğitim sistemi, sosyal hareketliliği kısıtlamakta ve yeni kuşakların bir önceki kuşağa göre daha iyi koşullarda yaşamalarını sağlayacak olanakları sunmamaktadır.”

“CHP, yurttaşlara eşit fırsatlar sunulmasıyla, doğum yeri ve anne-babanın eğitim durumu gibi koşulların yaşam fırsatları üzerindeki etkisinin en aza indirileceğinin bilincindedir. CHP’nin hedefi, tüm çocukların eşit hak ve fırsatlara sahip olarak hayata güçlü ve adil bir başlangıç yapmasını sağlamak olarak belirtilmiştir. Bu hedef “Çocukların, ellerinde olmayan koşullar nedeniyle eşitsizliğe mahkûm edilmelerini engellemek.”

Bu doğrultuda nitelikli eğitime herkesin erişebilmesi için kırsal alanlarda, eğitim ve sağlık başta olmak üzere temel kamu hizmetlerinin kalitesini kentlerle aynı seviyeye ulaştırma politikası benimsenmiştir. Buna ek olarak 13 yıl süreli, tam gün, nitelikli ve ücretsiz zorunlu eğitimi her çocuk ve genç için mümkün kılmak; erken çocukluk döneminde sağlık ve beslenme, ileri yaşlarda eğitim ön koşulları ile tüm çocukların sağlık ve eğitim hizmetlerinden eşit şekilde yararlanmasını sağlamak hedefleri CHP’nin yaklaşımını daha net ortaya koymaktadır.

Ayrıca eğitim sisteminde kadınların toplumsal cinsiyet rollerine göre değil, bireysel beceri ve isteklerine göre yönlendirilmelerinin sağlanmasını öngören CHP, eğitimde cinsiyet eşitliği vurgusunu aşağıdaki ifadelerle ön plana çıkarmaktadır.

“Kız çocuklarının örgün eğitim içinde

kalmaması ve bir yıl okul öncesi eğitim dâhil olmak üzere 13 yıllık zorunlu eğitimi eşit koşullarda tamamlamasını sağlayacağız.”

“Parasız yatılı okullarda ve üniversite yurtlarında, kontenjanları cinsiyet ayrımcılığını ortadan kaldıracak şekilde düzenleyeceğiz”

Bu kapsamda öngörülen politikalar arasında; eğitimini yarıda bırakmak zorunda kalmış her kadına eğitimini tamamlaması için fırsat tanınması; Aile Sigortası Programı kapsamında verilen eğitim desteklerini kız çocuklarının okula gönderilmesi ön koşuluna bağlayarak kızların okullaşma oranının yükseltilmesi; toplumsal cinsiyet ayrımcılığına yol açan söylemlerin eğitim müfredatından kaldırılması yer almaktadır.

CHP’nin 2011 yılındaki politika önceliklerinin 2015 Seçim Bildirgesine yansıdığı söylenebilir. Örneğin; 2011 yılında öngörülen eğitimde fırsat ve olanak eşitliğini sağlayarak hiçbir çocuğun eğitim sistemi dışında bırakılmaması, kız çocuklarının eğitim olanaklarından tam yararlanabileceği bir eğitim sisteminin oluşturulması, kadınlara mesleki eğitimde öncelik tanınması; her çocuğun, meslek edindirme programlarıyla beceri sahibi yapılarak yaşama yönlendirilmesi gibi politikalar, 2015 için öngörülen politikalara paralellik taşımaktadır.

MHP seçim bildirgesinde herkesin eğitim ve öğrenim hakkına sahip olduğunu vurgulamakta ve bu hakkın her ne suretle olursa olsun engellenemeyeceğini ifade etmektedir. Bu doğrultuda temel ihtiyaçlar ile eğitim, sağlık ve sosyal hizmetlerin yoksul kesimler için ulaşılabilir ve kullanılabilir olması vurgulanmıştır. 2011 Seçim Bildirgesinde de bu yaklaşım “Nüfusun her yaşta her kesiminin çağdaş eğitim imkânlarından azami ölçüde yararlanmasını sağlanacaktır.” ifadeleriyle ortaya konmuştur. Her iki bildirmede de gençlerin fırsat eşitliği çerçevesinde eğitim imkânlarından yararlanmaları sağlanarak eğitim düzeylerinin

yükseltmesi, aldıkları eğitimin onları çağın şartlarına, ekonomik ve sosyal hayata hazırlaması öngörülmüştür. AK Parti ve CHP gibi MHP de toplumsal yaşama katılım anlamında eğitim-istihdam bağlantısını kurmuştur.

Bu kapsamda eğitimde imkân ve fırsat eşitliğine “Çocuklarımıza dini inanç, etnik köken ve felsefi düşüncelerine bakılmaksızın eğitim ve öğretimde imkân ve fırsat eşitliği sağlanacak, toplumun bütün fertlerinin ilgi, eğilim ve yetenekleri doğrultusunda eğitilmesi esas olacaktır” şeklinde yer verilmiştir. Toplumsal cinsiyet eşitsizliklerine de değinen MHP, bu kapsamdaki politikasına “Eğitimin tüm kademelerindeki yönetici, öğretmen ve öğreticiler toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda bilinçlendirilecek, ders kitapları ve eğitim materyallerinde toplumsal cinsiyet eşitsizliğini pekiştiren ifadeler yer almayacaktır.” ifadeleriyle yer vermiştir. Bu doğrultuda kadınların eğitim düzeylerinin yükseltilmesi ve kız çocuklarının okullaşma oranının artırılması gibi politikalarla bu yaklaşımın desteklendiği görülmektedir.

Eğitimde ayrımcılığa ve cinsiyetçiliğe son verme hedefini ortaya koyan HDP, eğitimde eşitlik ve adalet yaklaşımını dezavantajlı ve ezilen cinsiyet gruplarının, sosyal sınıfların, halkların ve engellilerin üniversite eğitiminden eşit olarak yararlanabilmeleri için pozitif ayrımcılık ve kota politikasını benimsemiştir. HDP bu politikayı “Tüm gençlik kesimlerinin haklarına kavuşması, eğitim, sağlık, beslenme, barınma, ulaşım, spor, sosyal ve kültürel gelişim gereksinimlerinin nitelikli ve parasız olarak karşılanması bir “gençlik hakkı”dır.” ifadesiyle çerçevelemiştir. Bu kapsamdaki politikalar şu şekildedir;

“Eğitim, sağlık, istihdam, barınma gibi alanlar başta olmak üzere, tüm yasal mevzuatı LGBTİ’lerin eşit yurttaşlar olduğu kabulü ve saldırılara karşı korunması ilkesiyle kapsamlı biçimde düzenleyerek sosyal eşitsizlikleri giderecek sosyal politikalar hayata geçirilecek.”

“Eğitimin niteliğini artıracak araç ve gereçler tüm okullara eşit bir biçimde sağlanacak, ders materyalleri çok dilli ve ücretsiz bir şekilde, doğal bir hak olarak öğrencilere ulaştırılacak.”

Dört partinin de eğitimde eşitlik ve adalete yönelik geliştirdiği politikaların benzerlik gösterdiği noktalar bulunmaktadır. Bunlar arasında kız çocuklarının okullaşma oranının artırılması, kadınların eğitimde kalma sürelerinin artırılması, sosyo-ekonomik olarak dezavantajlı kesimlerin eğitime erişebilmesi, fırsat eşitliğinin oluşturulması yer almaktadır. CHP ve HDP ise sadece imkânlarda değil nitelikte de eşitliğin sağlanmasına yönelik politikalar önermektedir.

5. Temel Eğitim ve Ortaöğretim

AK Parti, 2015 Seçim Bildirgesinde, öğrenciyi merkeze aldığını belirtirken, öğretim materyalleri ve eğitim öğretim uygulamalarında bireysel farklılıkları gözetilen bir anlayış ortaya koymuştur. AK Parti ilkökul seviyesinde kazandırılması amaçlanan temel beceri, değer ve tutumların tam olarak kazandırılmasının öncelik olduğunu ve ilkökul eğitiminin daha sonraki yılların temelini oluşturduğunu belirtmektedir. Ortaöğretim düzeyinde ise bütün liselerde 9’uncu ve 10’uncu sınıflarda temel yetkinliklerin kazandırılmasına yönelik ortak programlar uygulanacaktır. 11’inci ve 12’inci sınıfların, öğrencinin devam etmek istediği yükseköğretim programına geçiş için hazırlık yapmasını sağlayacak veya bir mesleğe hazırlayacak derslerden oluşan modüller halinde düzenlenmesi hedeflenmektedir. AK Parti’nin ortaöğretim düzeyindeki diğer bir amacı da okullar arasında kalite farklılıklarını asgari seviyeye indirmek ve öğrencilerin ikametlerine en yakın okullardan birinde öğrenim görmesinin alt yapısını oluşturmaktır.

2011 Seçim Bildirgesinde AK Parti, okul öncesi eğitimin zorunlu eğitim kapsamına alınacağı ve okullaşma oranlarının artırılacağı şu ifadeler

Siyasi Partilerin 2015 Genel Seçim Bildirgeleri: Eğitim Politikalarına İlişkin Değerlendirmeler

ile ele almıştır:

“Birkaç yıl içinde 81 ilde okulöncesi eğitim zorunlu eğitim kapsamına alınacaktır. Ortaöğretim okullaşma oranında örgün eğitimde % 85’e ulaşılabacaktır. Mesleki eğitimin ortaöğretim içindeki payı % 65’e çıkarılacaktır. Örgün öğretimde ise bu oran % 70’e ulaşacaktır.”

Ancak AK Parti’nin 2015 Seçim Bildirgesinde, okul öncesinin zorunlu eğitim kapsamına alınacağı konusunda bir ifade yer almaktadır.

CHP 2015 yılında eğitim sürelerinin *bir yıl okul öncesi, 8 yıl ilköğretim olmak üzere toplam 9 yıl temel eğitim ve 4 yıl ortaöğretimden oluşan 1+8+4 eğitim sistemine geçerek yeniden düzenleyeceğini* beyan etmiştir. *Çocukların bilişsel gelişimi ve okula hazırlık deneyimini güçlendirmek için okul öncesi eğitimin zorunlu ve ücretsiz yapılacağını ve 6 yaş grubu (60 ayı tamamlamış olanlar) için okul öncesi eğitimde okullaşma oranını % 100’e ulaştırılacağını* belirtmiştir. CHP’nin okul öncesi eğitime yönelik vurgularının yer aldığı bazı ifadeler şu şekildedir:

“Toplumsal eşitsizliklere son vermek için tam gün ve ücretsiz okul öncesi eğitimi zorunlu eğitim kapsamına alacağız.”

“Okul öncesi eğitimi bilgi ekonomisine geçiş için nitelikli ve kapsayıcı bir hazırlık süreci olarak geliştireceğiz.”

“Okul öncesi eğitimde, yalnızca tanımlanmış standartlara uygun öğretmenlerin atanmasını sağlayacağız.”

2011 CHP Seçim Bildirgesinde *okulöncesi eğitimde 4-5 yaşın zorunlu duruma getirileceği ifade edilmiş ve erken çocukluk gelişiminin en önemli bileşeni olan okul öncesi eğitime ülke genelinde tüm çocukların ulaşımının sağlanacağı* beyan edilmiştir. CHP’nin okul öncesi eğitime verilen öneme ilişkin diğer ifadeleri de aşağıda sunulmuştur:

“Okulöncesi eğitim için Aile Sigortası

kapsamındaki ailelere “çocuk eğitim desteği” verecek ve bu aileler için okulöncesi eğitimi ücretsiz duruma getireceğiz.

Okul öncesi eğitimden sonra *temel eğitime başlama yaşını çocuk gelişimi için en uygun dönem olan 7 yaşına (72 aydan sonra) yükselmeyi* vaat eden CHP, 2011 Seçim Bildirgesinde olduğu gibi, *“Eve en yakın okul, en iyi okuldur” ilkesi doğrultusunda taşınmalı eğitimi asgari düzeye* indireceğini de belirtmiştir. Temel eğitim kapsamında *örgün öğretimin esas alınacağını*, 2011 Seçim Bildirgesinde olduğu gibi temel eğitimde *tüm öğrencilerin tam gün eğitime geçeceğini* belirtmiştir. Bunların yanı sıra, *tam gün eğitim sayesinde okulda geçen süre içerisinde öğrenim saatlerinin oranının azaltılması* CHP 2015 Seçim Bildirgesinde de yer alan hususlar arasındadır. Ayrıca CHP zorunlu örgün eğitime verdiği önemi de aşağıdaki ifadeler ile ele almıştır:

“Okul ortamından uzaklaşan tüm öğrencilerin yeniden örgün eğitime dönebilmelerini sağlayacağız.”

“Eğitimin niteliğini yükselterek ve okul koşullarını iyileştirerek zorunlu eğitimde sınıf tekrarını %5’in altına çekeceğiz.”

“Ortaöğretimde tam okullaşma düzeyine ulaşmayı hedefleyeceğiz.”

CHP 2015 yılında, öğrencilerin *farklı niteliğe sahip okullar arasında ayrıştırılmasına son verileceğini, farklı okul türleri arasındaki kalite uçurumlarının giderileceğini, tüm öğrencilerin temel yeterlikleri edinmesinin esas alınacağını* ifade etmiştir.

Seçmeli derslerin seçim süreçlerine de değinen CHP, *seçmeli derslerin okul yönetimleri tarafından belirlenmesine son vererek, öğrenciler tarafından rehberlik servislerinin desteği ile seçilmesinin sağlanacağını ve seçmeli dersler için yeterli sayı ve nitelikte öğretmen bulunmasını, öğrenci ve öğretmen devamsızlığının azaltılmasını* hedeflemektedir.

2015 Seçim Bildirgesinde yer verilmemiş olmasına rağmen 2011 Seçim Bildirgesinde CHP, *Türk Eğitim sistemini ayrımlaşmış okul yapısından kurtarmak amacıyla, ortaöğretimde, "okul türleri"ne dayalı yapılanma yerine "program türleri"ni esas alan bir yapılanmaya geçileceğini* beyan etmiştir. 2015 yılında yer verilmeyen ancak 2011 Seçim Bildirgesinde dikkat çeken diğer bir konu da CHP'nin aşağıdaki ifadeleridir:

"Ortaöğretimde "genel ortaöğretim" ve "mesleki-teknik ortaöğretim" ana yapılarını korumakla birlikte, her aşamada yatay geçişleri açık tutacak ve isteyen her öğrencinin, ortaöğretim aşamasında "mesleki beceri" elde ederek hayata atılmasını sağlayacağız."

"18 yaşına kadar tüm çocuk ve gençlerimizi zorunlu eğitim kapsamında tutacağız."

Okul öncesi eğitim 4-5 yaş grubundaki nüfus için tedricen zorunlu hale getirilerek zorunlu eğitimin süresinin 13 yıla çıkarılacağını belirten MHP, okul öncesi eğitimin milli bütünlük bilincinin geliştirilmesi, ahlaki ve manevi değerlerin güçlendirilmesi ve sosyalleşmenin sağlanması için önemine vurgu yaparak yaygınlaştırılacağını ve bu yaş grubundaki nüfusun daha erken yaşta örgün eğitim programı kapsamına alınmasını sağlayacağını belirtmiştir. MHP'nin 2011 Seçim Bildirgesinde de okul öncesi eğitim vurgusu aşağıdaki ifadeler ile yer bulmuştur:

"Okul öncesi eğitim yaygınlaştırılacak, zorunlu temel eğitim iki kademeli olacak."

"Bu çerçevede, milli bütünlük bilincinin geliştirilmesi, ahlaki ve manevi değerlerin güçlendirilmesi ve sosyalleşmenin sağlanması için okul öncesi eğitim yaygınlaştırılacak."

"Okul öncesi eğitimin 6 yaş grubu dahil edilmek suretiyle zorunlu temel eğitimin süresi 9 yıla çıkartılacak ve iki kademeli olarak yapılandırılacaktır."

MHP'nin 2015 ve 2011 Seçim Bildirgelerinde temel eğitim ve ortaöğretime yönelik ele alınan konu okullaşma oranlarına yöneliktir ve bazı ifadeler şu şekildedir:

"Eğitim çağındaki nüfusun eğitim sisteminde ortalama kalma süresi 15 yılın üzerine, ilk ve ortaöğretimde okullaşma oranı yüzde 100'e ve örgün yükseköğretimde okullaşma oranı ise yüzde 75'e çıkarılacaktır."

"Eğitim çağındaki nüfusun eğitim sisteminde ortalama kalma süresi 18 yılın üzerine, ilk ve ortaöğretimde okullaşma oranı yüzde 100'e, örgün yükseköğretimde ise yüzde 90'ın üzerine çıkarılacaktır."

"Temel eğitim" hedefimiz; okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılarak zorunlu temel eğitimin süresinin artırılması, gerekli fiziki alt yapı ve insan gücü kapasitesinin oluşturularak ortaöğretimde zorunlu eğitim kapsamına alınması, eğitimin her kademesinde etkin yönlendirme yapılarak öğrencilerin kabiliyetlerine uygun alanlara yönlendirilmesidir."

HDP ise 2015 Seçim Bildirgesinde *temel eğitim kapsamında tüm mahallelere kreş ve anaokulu açacağını ve kreşlerin 7/24 hizmet vereceğini* belirtmiştir.

Temel eğitime yönelik politikalar kapsamında AK Parti, CHP ve MHP'nin ortak bir politika yürüterek okullaşma oranlarını artırmayı hedefledikleri görülmüştür. Ayrıca CHP ve MHP okul öncesi eğitime geniş yer vermiş ve bu kademedeki okullaşma oranının artırılmasını da göz önüne almıştır. HDP'nin bu tema altındaki önerilerinin okul öncesi ile sınırlı olduğu görülmüştür.

6. Eğitimin İçeriği

Müfredatın; düzenli aralıklarla gözden geçirilmesi, eğitim kalitesi üzerindeki etkisinin izlenmesi ve nihai hedef olan bilgiyi üreten ve katma değere dönüştüren insan niteliğine ulaşmadaki katkısının ölçülmesi AK Parti'nin 2015 Seçim Bildirgesinde eğitim içeriğine yönelik hedeflerindedir. Ayrıca müfredatın; eğitimin her kademesinde bilgi yüklemekten ziyade öğrenciyi hayata hazırlayan, öğrenmeyi öğreten, istidatlarını ortaya çıkaran, temel becerileri veren, özgüveni pekiştiren, evrensel değerleri aktaran bir içeriğe sahip hale getirilmesi yönündeki çalışmalara devam edilmesi yer verilen politikalar arasındadır.

Toplumsal bütünlüğü, kimlik ve aidiyet duygusunu güçlendirmek amacıyla kültürel ve sanatsal değerlerin eğitim kurumlarında ağırlıklı ele alınmasına önem verileceği AK Parti tarafından beyan edilmiştir. Sanata yönelik olarak ilk, orta ve yükseköğretimde sanat ve estetik duygusunu geliştirici müfredatın uygulanacağı belirtilmiştir. İlk ve ortaöğretimde küresel farkındalığı artırmaya dönük eğitimler verileceği, Yeni Türkiye'de, insanların en ileri teknoloji, bilgi ve yeteneklerle donanacağı ve müfredatın, öğretmenin, öğretim kalitesinin artırılacağı da seçim bildirgesinde yer alan hususlardandır.

Ortaokul seviyesinde tüm öğrencilerin temel yetkinlikleri kazanmalarını sağlamak amacıyla başlatılan program güncelleme çalışmalarına devam edileceği, ortaokullarda hayata geçirilen seçmeli ders uygulamasının geliştirileceği de belirtilmiştir.

Müfredatın yanı sıra AK Parti'nin eğitim materyallerine ilişkin politika önerisi şu şekilde ifade edilmiştir:

"Derslerin müfredat ve kazanımlarına yönelik görsel, işitsel, hareketli, etkileşimli ve dinamik öğeler bir arada kullanılarak zenginleştirilmiş eğitim içeriklerini yaygınlaştıracamız."

Kazanımlara yönelik hazırlanmış video çekimlerinden oluşan, öğretmenler için bir uygulama örneği teşkil edecek öğrenciler için de öğrenmelerini destekleyecek öğretim materyallerini yaygınlaştıracamız."

Yabancı dil eğitimi AK Parti'nin eğitim içeriği açısından ele aldığı diğer bir alandır. Bu kapsamda aşağıdaki ifadeler yer verilmiştir:

"Öğrencilerimize yazılı ve sözlü iletişim kurabilecek düzeyde yabancı dil öğretimine öncelik vereceğiz. Bu amaca yönelik olarak öğretme sistematizini ve müfredatı gözden geçirecek, dil öğrenimini etkin hale getireceğiz."

"Eğitim kurumlarında yabancı dil eğitiminin etkinliği konusunda bir program başlatacağız."

AK Parti'nin 2011 Seçim Bildirgesinde yazılı ve sözlü iletişim kurabilecek düzeyde yabancı dil öğretiminin sağlanacağı ifade edilmiştir.

Eğitim yaklaşımında ezber ve sınav odaklı eğitim sisteminin değiştirilerek, önceliğin öğrencinin becerileri ve öğrenme deneyimlerine verileceği, öğrencilere araştırma yapma ve takım çalışması içinde uyumlu çalışma alışkanlığını kazandırmaya yönelik düzenlemeler yapılacağı CHP'nin 2015 seçim vaatleri arasındadır.

Müfredata yönelik olarak, temel eğitim müfredatının bir bütün olarak hazırlanacağı ve okul öncesi eğitimi de içerecek şekilde 9 yıl kesintisiz olarak uygulanacağı ifade edilmektedir. Müfredat içeriklerine yönelik bazı ifadeler ise aşağıda sunulmuştur:

"Özgürlükçü, eleştirel düşünceyi temel alan, demokrasi ve bilgi çağı ile uyumlu yeni bir müfredat oluşturacağız."

"Müfredatı kadın erkek eşitliğini gözeterek şekilde yeniden düzenleyeceğiz."

"İnkılap Tarihi" dersinin liselerde "Cumhuriyet Dönemi Tarihi" olarak yeni ve zengin bir "içerikle okutulmasını sağlayacağız."

“Yurttaşlık bilinci, ayrımcılıkla mücadele ve insan hakları derslerine müfredatta yer vereceğiz.”

“Toplumsal cinsiyet ayrımcılığına yol açan söylemleri eğitim müfredatından kaldıracacağız.”

“Sanat tarihi derslerini öğrencilerin pedagojik düzeylerine uygun, yaratıcılıklarını geliştirmelerine katkı sağlayacak şekilde düzenleyerek müfredata dâhil edeceğiz.”

“Güncel küresel sorunları ve uluslararası gelişmeleri müfredat kapsamına alacağız.”

CHP'nin 2011 Seçim Bildirgesinde müfredata yönelik ele alınan konular okul öncesi eğitim müfredatına ve örgütlenme kültürüne yönelik olup, şu şekilde ifade edilmiştir:

“Eğitim bilimciler ve pedagoğların katılımıyla, okul öncesi eğitim için bir müfredat çalışması başlatacağız.”

“Örgütlenme kültürünün güçlendirilmesi için sivil toplum eğitimini müfredata ekleyecek, öğrencilerin sosyal sorumluluk projelerinde yer almasını sağlayacağız.”

Eğitim içeriğine yönelik olarak, CHP'nin 2015 Seçim Bildirgesinde yer verdiği alanlar arasında doğayı onarmak ve doğa kültürünü aşlamak için doğa hakları kavramını eğitim sistemine yerleştirmek, ders kitaplarının öğrenme-öğretme sürecine katkıda bulunabilmesi için gereken niteliklere sahip olmasını sağlamak, felsefe ve “Demokrasi Kültürü” derslerinin tüm okullarda okutulmasını sağlamak, temel etik değerlerin eğitim sisteminin tamamına yayılması için gereken düzenlemeleri yapmak yer almaktadır. 2011 CHP Seçim Bildirgesinde de eğitim içeriğinde yer alması hedeflenen konular şu şekildedir:

“İlköğretim programlarını, Türk ulusal eğitiminin genel amaçları doğrultusunda yeniden gözden geçirecek ve Atatürk ilke ve devrimlerine bağlı, demokratik ve laik değerleri benimsemiş, insan hak ve özgürlüklerine

saygılı yurttaş yetiştirme işlevini ön plana çıkaracağız.”

“Çevre ve doğa koruma bilincinin artırılmasını ulusal eğitim sistemimizin parçası haline getireceğiz.”

“Eğitimde kültür ve sanata daha geniş yer verecek, okullarda bu tip etkinliklere daha çok kaynak ayrılmasını sağlayacağız.”

“Öğrencilerimizin okuduğunu anlama, fen bilimleri, sosyal bilimler, matematik gibi derslere dayalı temel becerilerinin geliştirilmesini sağlayacağız.”

“Zamanı etkili kullanma, bedenini koruma, başkalarının duygularını anlama, sağlıklı iletişim kurma gibi temel yaşam becerilerinin geliştirilmesi için okul programlarını zenginleştirici ve destekleyici çalışmalar yapacağız.”

2011 Seçim Bildirgesinde olmamasına rağmen 2015'te yabancı dil eğitimine verilen önem aşağıdaki ifadeler ile yer bulmuştur:

“Öğrencilerin yabancı dil temel yeterlilik düzeyine erişebilmeleri için gerekli düzenlemeleri yapacağız.”

“İlköğretim aşamasında öğrencilere bir yıl süreyle yabancı dil ağırlıklı eğitim verilmesini sağlayacağız.”

“Yabancı dillerin iletişim dili olarak öğretilmesini sağlayacağız.”

“Küresel rekabet gücünü artırmak için erken yaşlardan itibaren en az bir yabancı dilin iyi düzeyde öğrenilebilmesini sağlayacağız.”

MHP ise 2011 ve 2015 Seçim Bildirgelerinde, öncelikle geleceğin teminatı olan çocukların eğitimlerine ilişkin müfredat programlarında; temel hak ve özgürlükler, sorumluluklar, hak arama bilinci, topluma zarar vermeyecek hâl ve hareketler, kamu malına en az kendi malı kadar önem vermenin erdemi, insani ilişkiler

Siyasi Partilerin 2015 Genel Seçim Bildirgeleri: Eğitim Politikalarına İlişkin Değerlendirmeler

gibi hususların yer almasının temin edileceğini ve eğitimin her kademesinde müfredatın milli ve çağın gereklerine uygun bir şekilde planlanması ve uygulanmasının esas olacağını ifade etmektedir. Tabii zenginliklerimize toplum olarak sahip çıkma anlayışının kuvvetlenmesi için eğitim müfredatının zenginleştirilmesine ve çocukların manevi ve kültürel değerleri özümsemesine yardımcı olacak milli içerik zenginliğine sahip yayın, film ve benzeri eğitim araç ve gereçlerinin üretiminin desteklenerek kullanılmasına MHP'nin iki seçim bildirgesinde de yer verilmiştir.

Eğitim öğretim süreçlerine yönelik olarak 2011 Seçim Bildirgesinde olmamasına rağmen MHP'nin 2015 Seçim Bildirgesinde yer verdiği bazı ifadeler aşağıdaki gibidir:

“Öğretim programları düşünme ve öğrenmeyi öğretmeye odaklı, bilgiye erişen, bilgiyi analiz edip işleyerek değer süreçlerine aktarma yetenekleri geliştirilmiş, ekip çalışmasına uyumlu bireylerin yetiştirilmesi hedeflerine dönük olarak ele alınacaktır.”

“Öğrencilerin farklı zekâ türlerine göre altyapılarını, gelişme potansiyellerini dikkate alan çoklu öğrenim teknikleri uygulanacak bütün öğrencilerin farklı alanlarda yüksek başarı çizgisini yakalaması hedeflenecektir.”

HDP, seçim bildirgesinde eğitim müfredatının, ders kitaplarının ve diğer materyallerin tekçi, cinsiyetçi ve şoven içerikten arındırılacağını ve toplumsal cinsiyet eşitliği dersinin zorunlu ders olarak müfredata ekleneceğini ifade etmektedir.

AK Parti ve CHP eğitim içeriğine yönelik politikalarında benzer bir şekilde müfredat içeriğini yeniden çağa uygun düzenlemekten bahsederken kültürel değerlere ve sanat unsurlarına vurgu yapmıştır. Her iki partinin seçim bildirgesinde de yabancı dil eğitimi öne çıkarılmıştır. MHP manevi ve kültürel değerlerin kazandırılmasının altını çizen bir müfredat içeriği öngörmektedir. MHP ve HDP yabancı dil eğitimine bildirelerinde yer

vermezken, HDP'nin diğer partilerden farklı olarak müfredat ve eğitim materyallerinin nasıl düzenleneceğinden çok mevcut içerikteki cinsiyetçi ve şovenist kabul ettiği bilgilerin giderileceğine yoğunlaştığı görülmektedir.

7. Eğitim Ortamları ve Fiziksel Altyapı

2011 Seçim Bildirgesinde tüm iller için derslik başına düşen öğrenci sayısının ilköğretimde kentsel ve kırsal bölgelerde ve ortaöğretimde en fazla 30 olacağını ifade eden AK Parti, 2015 Seçim Bildirgesinde eğitim sisteminde temel altyapı ve erişim sorunlarının büyük ölçüde çözüldüğünü belirtmiş ve yoğunluğun eğitimin kalitesini yükseltmeye verileceğini ifade etmiştir. 2011 Seçim Bildirgesinde yer alan aşağıdaki vaatler ise, 2015 Seçim Bildirgesinde yer almamıştır.

“Kısmen başlattığımız bir uygulama olan öğrencilerin fiziki ve ruhsal gelişimlerine zarar veren her gün ağır çanta taşıma uygulamasına son verilecek, ders kitapları ve materyalleri okullarda öğrenciye tahsis edilecek dolaplarda ya da sınıflarında muhafaza edilecektir. Okul mekânlarının Lider Türkiye'ye yaraşır şekilde planlaması ve inşasını yapacağız. Geleneksel, yerel ve modern mimariyi sentezleyen işlevsel bir mimari ile okul inşasını öngören “Gelenekten Geleceğe” projesi yaygınlaştırılacaktır. Okul binaları erişilebilir ve yatay özellikte, yeterli oyun, spor ve kültürel alanlara sahip fonksiyonel mekânlar olarak tasarlanacaktır.”

“Tüm okulların beden eğitimi derslerini profesyonel, modern ve dört mevsim kullanılabilen bu tesislerde yapabilmelerini sağlayacağız.”

Diğer taraftan 2015 AK Parti Seçim Bildirgesinde, eğitim sisteminin ihtiyaç duyduğu ortamları ve imkânları kalite standartlarını da dikkate alarak geliştirmeye devam edileceği ve eğitim mekânlarının yenilikçiliği teşvik edecek, erişilebilir, fonksiyonel ve yerel mimariye uygun bir yapıda ve yeterli oyun, spor ve kültürel

alanlara sahip fonksiyonel mekânlar olarak tasarlanacağına yer verilmiştir.

Ayrıca “En iyi okul eve en yakın okuldur” ilkesinin hayata geçirileceği, aileler üzerinden önemli bir külfetin kaldırılacağı ve ikili öğretime son verme hedefi doğrultusunda tüm okullarda tam gün eğitim-öğretime geçilmesi için yeter sayıda derslik inşasına devam edileceği belirtilmiştir.

CHP'nin 2015 Seçim Bildirgesinde okullardaki niceliğe yönelik sorunlara değindiği görülmektedir. CHP okul sayısını, artan öğrenci sayısını karşılayacak şekilde artıracağını; yaşanan derslik sıkıntısına son vereceğini, okullarda engelli öğrenciler için gerekli altyapı düzenlemelerini gerçekleştireceğini; her okulun yemekhanesi ve geniş bir bahçesinin olmasını sağlayacağını; sporsalonu, güzelsanatlar atölyesi, müzik salonu, toplantı ve tiyatro salonları olan okullar inşa edeceğini; okulların kütüphanelerini ve İnternet altyapılarını güçlendireceğini; eğitimine devam eden çocuklara her ders yılı başında eğitim araç gereç desteği sunacağını ve spor, sanat ve kültür etkinlikleri gibi ders dışı olanaklarla okulları cazibe merkezleri haline getireceğini vadedmektedir. Fiziksel özellikler yanı sıra öğrenme ortamlarının niteliklerinin de öğrenciye uygun öğrenme süreçlerini etkili hale getirecek şekilde düzenleneceği CHP'nin Seçim Bildirgesinde yer almıştır.

CHP'nin 2011 Seçim Bildirgesinde eğitim ortamları ve fiziksel alt yapının iyileştirmesine yönelik vaat ettiği bazı politikalar ise şu şekildedir:

“Eğitim hizmetlerini nitelik ve nicelik açısından iyileştireceğiz. Okullarda oyun ve spor alanları, bahçeler, sınıflar ve kültürel etkinlik alanlarını çocukların ihtiyaçlarına göre tasarlayacak ve uygulayacağız.”

“Şehirlerimizi çocukların öncelik ve ihtiyaçlarını göz önüne alarak düzenleyeceğiz. Çocukların hizmet aldıkları hastane, okul gibi tüm birimlerin mekânsal düzenlemesini gözden geçirecek ve iyileştireceğiz.”

“Yatılı İlköğretim Bölge Okulları'nın (YİBO) yönetim ve öğretim ortamlarını hızla iyileştirecek; ancak bu okullardaki öğrenci sayıları ve kapasitelerini giderek azaltacağız.”

“Kalabalık gruplarda yürütülen “birleştirilmiş sınıf” uygulamalarına son vereceğiz.”

Eğitimin tüm kademelerinde ve özellikle kentlerde sınıf mevcudunun yirmi beş öğrencinin altına indirileceği ve zorunlu şartların dışında ikili eğitim uygulamasına son verileceği de MHP'nin 2015 Seçim Bildirgesinde yer almaktadır.

Eğitim ortamları ve fiziksel alt yapıya yönelik MHP'nin her iki seçim bildirgesinde de yer verdiği bazı politika önerileri şu şekildedir:

“Eğitim mekânları, eğitim teknolojileri ve insan gücü imkânları nitelik ve nicelik açısından bilgi toplumunun gerektirdiği standartlara yükseltilecektir.”

“Yurtlar, kütüphaneler ve okuma salonları, bilgisayar ve internet kullanımının ve sosyal faaliyetlerin gerçekleştirilebileceği kültür merkezleri ve çağdaş mekânlar hâline getirilecektir. Orta ve yükseköğretimde öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirmeleri için gerekli imkân sağlanacaktır.”

“Çocuklarımızın manevi ve kültürel değerlerimizi özümsemesine yardımcı olacak millî içerik zenginliğine sahip yayın, film ve benzeri eğitim araç ve gereçlerinin üretimi desteklenecek, kullanımı sağlanacaktır.”

“Eğitimin tüm kademelerinde sınıf mevcudları otuz öğrencinin altına indirilecek ve zorunlu şartların dışında ikili eğitim uygulamasına son verilecektir.”

Eğitim ortamları ve fiziksel alt yapıya yönelik HDP'nin 2015 Seçim Bildirgesinde yer verdiği ifadeler ise; var olan derslik sayısının 2 katına çıkarılması, sınıf mevcudunun yarıya düşürülmesi ile bütün okullarda sabahçı, öğlenci uygulamalarına son verilerek tekli eğitim

Siyasi Partilerin 2015 Genel Seçim Bildirgeleri: Eğitim Politikalarına İlişkin Değerlendirmeler

sistemine geçilmesidir. Ayrıca eğitimin niteliğini artıracak araç ve gereçlerin tüm okullara eşit bir biçimde sağlanacağı, ders materyallerinin çok dilli ve ücretsiz bir şekilde, doğal bir hak olarak öğrencilere ulaştırılacağı ifade edilmiştir.

Bütün olarak değerlendirildiğinde, dört partinin de derslik başına düşen öğrenci sayısını azaltma hedefi bildirgelerinde yer almaktadır. AK Parti'nin eğitim ortamlarına yönelik fiziksel koşullar ve alt yapı çalışmalarından çok, eğitimin niteliğine yoğunlaştığı görülmektedir. CHP ve MHP ise fiziksel koşullardaki iyileştirmeye yoğun vurgu yapmaktadır. Ayrıca MHP milli içerik zenginliğine sahip materyalleri ön plana çıkarırken, HDP çok dilli eğitim materyali vurgusu yapmaktadır.

8. Ölçme-Değerlendirme ve Geçiş Sistemleri

2011 Seçim Bildirgesinde ölçme değerlendirme ve kademeler arası geçiş sistemlerine ilişkin politika önerisinde bulunmayan AK Parti, 2015 Seçim Bildirgesinde sınav sisteminin öğrencilerin gerçek performansını dikkate almasını ve sınav stresini en aza indirecek bir yaklaşımla tekrar formüle edilmesini gündeme getirmektedir. Ölçme değerlendirme anlayışını ise, temel becerilerin ölçülmesi kapsamında ele almaktadır. AK Parti aynı zamanda ölçme değerlendirmenin sistem bazında değerlendirme için kullanılmasını önermekte ancak sisteme ilişkin verileri ortaokul sekizinci sınıfta uygulanan merkezi ortak sınavlardan alacağını belirtmektedir.

CHP'nin benimsediği ölçme değerlendirme ve kademeler arası geçiş sistemine ilişkin politikalar 2011 ve 2015 yılları arasında temel bir farklılık barındırmaktadır. Bu fark ölçme, sıralama, eleme ve yerleştirme anlayışını koruyan sınav sisteminin mevcudiyetini sorgulayan yaklaşımdan vazgeçilmesidir. 2011'de sınav sisteminin nasıl kaldırılacağına dair bir plana yer vermeyen CHP 2015

Seçim Bildirgesinde ölçme değerlendirme ve geçişler için önerdiği politikaları sınavla dayandırmaktadır. Bu kapsamda yer verilen politikalardan bazıları; *ilköğretimini tamamlayan öğrencilere yetenek ve eğilimleri doğrultusunda akademik veya mesleki eğitime devam etme tercihinin sunulması; lisans programlarını kazanamayan akademik lise öğrencilerine, meslek yüksekokullarına başvurma hakkı tanınması; akademik liselerde, Merkezi Lise Bitirme Sınavı'nın (MLBS) uygulamaya konması; ortaöğretim başarı puanını akademik ortalama ve MLBS sonucunu dikkate alarak belirlenmesi ve üniversiteye yerleştirmede etkisinin artırılması; üniversitelerin tercihlerinin de etkili olacağı bir üniversiteye yerleştirme modeli uygulanmasıdır.*

2011 yılında SBS'nin ve aşamalı olarak üniversite giriş sınavının kaldırılmasına yer verilirken, 2015 yılında ortaöğretime geçiş sisteminin bilimsel ve tutarlı bir temele oturtulması öngörülmektedir. Yerleştirmelerde ise MEB'in, öğrencilerin gereksinim ve tercihlerini hiçe sayarak yönlendirme yapmasına son vermesi öngörülmektedir.

MHP'nin ilgili politikalarının temelinde ise *sınav sistemlerinin örgün eğitim programlarına paralel hale getirilmesi ve eğitimin her kademesinde etkin yönlendirme yapılarak öğrencilerin, kabiliyetlerine uygun alanlara yönlendirilmesi* 2011'de olduğu gibi 2015 Seçim Bildirgesinde de yer almaktadır. Bu doğrultuda *ortaöğretimin; program türünü esas alan, yatay ve dikey geçişlere imkân veren, çağdaş rehberlik ve yönlendirme hizmetiyle üniversite sistemine etkin geçişi sağlayan bir yapıya kavuşturulacağı* ifade edilmiştir. Üniversiteye giriş sistemine ilişkin öngörülen değişiklik de 2011 Seçim Bildirgesindeki halini genel hatlarıyla korumaktadır ancak bu bölümde adalet vurgusu eklenmiştir. MHP üniversite giriş sınavı *yerine farklı bir üniversite giriş sistemini şu şekilde ifade etmiştir;*

“Üniversite giriş sınavı kaldırılacak, bunun yerine, ilköğretim ve orta öğretimde etkili bir yönlendirmeye bağlı olarak, uygulanacak müfredat ile orta öğretim başarısını ve orta öğretim sonunda yapılacak “Olgunlaşma sınavını” esas alan ve fırsat eşitliğini ve adaleti gözetilen üniversiteye geçiş sistemi uygulamaya konulacaktır.”

Bu doğrultuda rehberlik sistemine referans verilmekte, öğrencilerin ilköğretim ve orta öğretim kademesindeki yönlendirme çerçevesinde ve yetenekleri ölçüsünde istedikleri bölümde yükseköğretime devam etme imkânına kavuşturulacağı ifade edilmiştir.

HDP'nin ölçme değerlendirme ve geçiş sistemlerine ilişkin yaklaşımına 2015 Seçim Bildirgesinde doğrudan yer verilmemekle birlikte öğrenci geçişlerinin belir-lenmesi ve planlanmasına kadar kararların tamamının yerel eğitim meclislerince alınması öngörülmektedir.

Genel olarak bakıldığında AK Parti'nin ölçmenin eğitimdeki amacına ve kullanım alanlarına ilişkin vurgu yaptığı, HDP'nin daha yönetsel boyutta bir yaklaşım sergilediği, CHP ve MHP'nin ise sistemle ilgili uygulama önerilerinde bulunduğunu söylemek mümkündür. CHP ve MHP aynı zamanda ölçme, seçme, yerleştirme ve rehberlik bağlamında diğer partilere kıyasla daha yakın politikalar sunmaktadır.

9. Öğretmen Yetiştirme, Öğretmen Niteliği ve İstihdamı

2015 Genel Seçim Bildirgesinde AK Parti öğretmen yetiştirme konusunda önemli dönüşümler hayata geçirme hedefi ortaya koymuş ve Öğretmen Genel ve Alan Yeterliliklerini belirleyerek bu yeterliliklerle ilişkilendirilmiş Ulusal Öğretmen Strateji Belgesinin hazırlanacağını ifade etmiştir. Bu

çerçevede eğitim fakültelerinin, milli eğitim sistemindeki yeni yapılanmaya göre bölüm, anabilim dalı ve öğretmenlik genel ve alan yeterlilikleri ile ilişkilendirilmiş bir şekilde yeniden yapılandırılacağı belirtilmiştir. Eğitim fakültelerinde müfredatın yenilenmesi hedefine ek olarak, eğitim fakültesi öğrenci veya mezunları için eğitim fakültesi dışındaki fakülteelerde çift ana dal veya yan dal yapma imkânı sağlanacağı, eğitim fakülteleri ile diğer öğretmen adayı yetiştirilen yükseköğretim kurumlarının ve formasyon programlarının öğrenci kontenjanlarının, öğretmen ihtiyaç analiz ve projeksiyonları dikkate alınarak belirleneceği ifade edilmiştir. Bir diğer önemli nokta ise, Kamu Personeli Seçme Sınavında bütün alanlardaki öğretmen adayları için alan sınavı yapılacağı öngörülmüştür.

AK Parti'nin 2011 Seçim Bildirgesinde 2023'te insan kaynakları bakımından da eksikliği olmayan bir eğitim alanı vaadine, öğretmenlerin iller arasında dengeli dağılımını gerçekleştirmek için, farklılaştırılmış ücret modelinin geliştirilmesine, nitelikli ve tecrübeli öğretmenlerin öncelikli olarak dezavantajlı yerleşim yerlerinde istihdam edilmesine yer verilmiş ancak 2015 Seçim Bildirgesinde bu politikalara değinilmemiştir.

2015 Seçim Bildirgesinde öğretmenliği yeniden toplumun en saygın mesleklerinden biri haline getirme hedefini ortaya koyan CHP, en başarılı öğrencilerin Eğitim Fakülte ve Bölümlerini tercih etmelerini sağlayacak tüm politikaları hayata geçireceğini ifade etmiştir. Bu anlamda öğretmen yetiştirmede temel yeterliliklerin değerlendirilmesinin sağlam bir zemine oturtulacağı ve öğretmen atamalarında, kayırma ve kadrolaşma amaçlı sözlü sınavların kaldırılarak başarı ve liyakatin esas alınacağı belirtilmiştir. Öğretmen atamasına yönelik olarak 2011 Seçim Bildirgesinde de, ortaöğretimde öğretmen eğitimi ve atamalarında standartların düşürülmesinin durdurulup, öğretmen eğitimine daha yüksek standartların getirileceği belirtilmiştir. 2011 yılındaki

Siyasi Partilerin 2015 Genel Seçim Bildirgeleri: Eğitim Politikalarına İlişkin Değerlendirmeler

bildirgede CHP'nin öğretmen atamasında ihtiyaç temelli yaklaşımı *ihtiyaç projeksiyonu*yla ek öğretmen ihtiyacının belirleneceği ve atanamamış öğretmen adayları için büyük bir istihdam fırsatı yaratılacağı ifadesi ile vurgulanmıştır. Ayrıca öğretmen ihtiyaçlarının belirlenmesinde OECD normlarının esas alınacağı ve kısa vadede bu normlara dayalı eğitim ve insan gücü planlamasına geçileceği de belirtilmiştir.

Atama bekleyen öğretmen sorununu kadrolu atama ile çözeceğini ve ücretli öğretmen uygulamasına son vereceğini 2011 ve 2015 Seçim Bildirgelerinde öne süren CHP, 2015 Seçim Bildirgesinde 140 bine yaklaşan öğretmen açığını kapatma hedefini koymuştur. 2011 Seçim Bildirgesinde ise, öğretmen açığına yönelik olarak CHP, kamudaki öğretmen açığını kapatmak için atama bekleyen öğretmenlerin atamalarını bir an önce gerçekleştireceğini ve tüm sözleşmeli öğretmenleri kadroya geçireceğini beyan etmiştir.

Diğer taraftan 2015 Seçim Bildirgesinde, öğretmenlerin devlet kadroları içindeki statüsünü, ek göstergelerini, ek ders ücretlerini yükseltileceğine ve öğretmenlerin özlük haklarının özel bir yasayla güvence altına alınacağına yer verilmiştir. Ayrıca aday öğretmenlerin, devlet memurlarının yararlandığı tüm haklardan yararlanmasının sağlanacağı belirtilmiştir. CHP'nin 2015 Seçim bildirgesinde yer verdiği hedefler arasında meslek içi eğitim seminerlerinin, eğitimcilerin görüşleri ve ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanmasının yanında yaşa bakmaksızın, isteyen tüm öğretmenlere lisansüstü ve doktora eğitimi için burs sağlanması bulunmaktadır. CHP'nin 2015 Seçim Bildirgesinde hiçbir öğretmen ve yöneticinin üyesi bulunduğu sendikaya göre değerlendirmeye tabi tutulmayacağı dile getirilen bir diğer unsurdur. 2011 Seçim Bildirgesinde ise CHP, eğitimin tüm kademelerinde öğretmenlik için yüksek lisans ve doktora derecelerinin özendirileceğini ifade etmektedir.

CHP'nin 2015 Seçim Bildirgesinde öğretmenlere yönelik olarak ele aldığı konulardan bazıları aşağıda belirtilmiştir:

"İhtiyaç duyulan alanlar için öğretmen atamaları yapacak, atamalarda Avrupa'da yaşayan Türkiye kökenli öğretmenlere öncelik vereceğiz."

"Formasyon eğitiminde özel ihtiyaçlara sahip öğrencilerin eğitimini de gözeterek bir pedagojik donanımı tüm öğretmenlere kazandıracacağız."

"AB standartları uyarınca "Ulusal Öğretmen Strateji Belgesini" yeniden hazırlayacak ve uygulayacağız."

"Ücretli öğretmen uygulamasına son vereceğiz. Tüm öğretmenleri kadrolu olarak atayacağız."

"Öğretmenlerin sosyal yaşantılarını ve eğitimlerini olumsuz etkileyen mevcut sınav sistemini yeniden düzenleyeceğiz."

"Atama bekleyen öğretmen sorununu kadrolu atama ile çözeceğiz."

"Birleştirilmiş sınıflı okullardaki 50 bine yakın öğretmen ihtiyacını karşılayacağız."

"Yabancı dil öğretmenlerinin mesleki gelişimlerine destek olacak kapsamlı bir hizmet içi eğitim sistemi geliştireceğiz."

CHP'nin 2011 Seçim Bildirgesinde öğretmenlere ve öğretmenlik mesleğine yönelik ele aldığı diğer konular ise şu şekildedir:

"İlköğretime, alan dışı ve tanımlanmış standartlara uygun olmayan öğretmen ataması yapmayacağız."

"Ortaöğretimde öğretmen eğitimi ve atamalarında standartların düşürülmesini durdurup, öğretmen eğitiminde daha yüksek standartlar getireceğiz."

"Halk eğitim merkezi ve mesleki eğitim merkezlerindeki eğitimci kadrolarını yeniden gözden geçirecek, bu kurumlara, öncelikle mesleki ve teknik eğitim öğretmenliği diplomalarına sahip öğretmen adaylarını atayacağız."

MHP'nin 2015 Seçim Bildirgesinde; *atanmayı bekleyen öğretmenler sorununun çözüme kavuşturulması için öncelikle öğretmen ihtiyacı olan hiçbir okulun bırakılmaması hedeflenmektedir. Bu anlamda derslik ihtiyacının tamamlanacağı ve atanmamış tüm öğretmenlerin atamalarının kademeli olarak yapılacağı* ifade edilmiştir. Özellikle beden eğitimi öğretmenlerinin istihdamı konusuna yer verilerek, *beden eğitimi öğretmenlerinin spor parklarında çalıştırılacağı ve böylelikle kadrosuzluk nedeniyle atanamayan beden eğitimi öğretmenlerine de istihdam imkânı sağlanacağı* belirtilmiştir. Diğer taraftan *öğretmen ihtiyacı yıllara göre ve alanları itibariyle tespit edilerek, eğitim fakültelerinin ve pedagojik formasyon programı ile öğretmen olma imkanı veren diğer yüksek öğretim programlarının alacağı öğrenci sayılarının ve yeni açılacak programların belirlenmesi için planlama yapılması ve uygulamaya konulması* ön görülmüştür.

Ayrıca MHP 2015 ve 2011 Seçim Bildirgelerinde, *öğretmenlerin terfiinde başarının esas olmasını öncelikli olarak ele almıştır. Öğretmenlerin değerlendirmesi yapılırken; velilerin ve okul yönetiminin değerlendirmesi ile öğrencilerin başarısının dikkate alınacağı* belirtilmiştir. Seçim bildirgelerinde ortak olan diğer bir konu da, *çağın bilgileriyle donanımlı öğretmen ve öğretim üyesi yetiştirilmesi, bu mesleklerin çalışma şartları ile özlük ve sosyal haklarının itibariyle cazip hale getirileceğidir. 2015 Seçim Bildirgesinde bunlara ek olarak, öğretmenlerin 3600 ek göstergeden yararlanmasının sağlanacağı ve öğretmenlerin, ek ders ücretleri ile eğitim ve öğretim tazminatlarının yükseltileceği, eğitime hazırlık ödeneği artırılarak eğitim kurumlarında çalışan tüm personele de yansıtılacağına yer verilmiştir.*

MHP'nin 2015 ve 2011 Seçim Bildirgelerinde ortaklaşan diğer konular da aşağıdaki gibidir:

“Kadrolu olmayan sözleşmeli ve geçici çalışan öğretmenler daimi kadrolara geçirilecektir.”

“Öğretmenler arasında yapılan kademeliendirme nedeniyle oluşan ücret farklılaşmasından yararlanamayan emekli öğretmenlerin de bu düzenlemeden yararlanmaları için intibakları yapılacaktır.”

Öğretmen atamalarını gündemine alan HDP ataması yapılmayan tüm öğretmenlerin atanması için gerekli altyapı koşullarının sağlanacağı hedefini ortaya koymuştur. Seçim bildirgesinde *insan onurunu zedeleyen bir durum olarak nitelendirilen ücretli öğretmenlik uygulamasının terkedilerek, tüm ücretli öğretmenlerin kadroya alınacağı* ifade edilmiştir. *Eğitim emekçilerinin insanca ve mesleğe yakışır bir ücret almalarının sağlanması* belirlenen bir diğer hedefdir.

AK Parti, CHP ve MHP seçim bildirgelerinde öğretmenlerin yeterlik, standart ve niteliklerine yer verilmiş ancak bu politikaları sınırlı olduğunu söylemek mümkündür. Ancak AK Parti'nin diğer partilere oranla öğretmen niteliğini doğrudan etkileyecek düzenleme önerileri geliştirdiği görülmektedir.

AK Parti, CHP ve MHP'nin ortaklaştığı bir husus ise, öğretmen yetiştirilmesi ve istihdamının ihtiyaç temelli ve gelecek projeksiyonu göz önüne alınarak yapılacağını belirtmeleridir. CHP, MHP ve HDP ise atanamayan öğretmen sorununa vurgu yapmakta ayrıca öğretmenlerin haklarının genişletilmesine yönelik politikalar sunmaktadır. CHP atamada liyakati ele alacağını söylerken, MHP ise terfide liyakati ön plana çıkarmaktadır. Öğretmenlik mesleğine yönelik toplumsal algıyı ele alan tek parti ise CHP'dir.

10. Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri

AK Parti'nin eğitim öğretim süreçlerinde öğrencilere sağlanacak olan rehberlik hizmetlerine yönelik politikaları, 2011 yılında *bütün çocukların kabiliyetlerine uygun şekilde yönlendirilmesi amacıyla rehberlik sisteminin okul öncesine kadar indirilmesi ve meslek seçme aşamasında olan, ilköğretim ve liselerde okuyan öğrencilerin doğru ve gerçekçi meslek seçimi yapmalarına destek olunması* olarak ifade edilmiştir. Böylece *meslek edinme, iş arama ve bulmada bire-bir, kişiye özgü ve yakından takip edilen bir sürecin hayata geçirilmesi* öngörülürken, 2015 Seçim Bildirgesinde ise *öğrencilere çeşitli alanlarda doğru bir şekilde yönlendirme, etkili öğrenmelerini sağlama, becerilerini geliştirme ve geleceğe hazırlama hususlarında gerekli rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin etkin bir şekilde verilmesi planlanmaktadır.*

2011 Seçim Bildirgesinde eğitimde rehberlik hizmetlerine ilişkin politikalarına yer vermeyen CHP, 2015 yılında *bütün okullarda rehberlik servisinin bulunması, öğrenci başına düşen psikolojik danışmanlık ve rehberlik öğretmeni sayısının OECD ülkeleri düzeyine yükseltilmesini* önermektedir.

MHP öğrencilere yönelik eğitimde rehberlik hizmetlerine ilişkin politikalarına 2011 ve 2015 Seçim Bildirgeleri dâhilinde yer vermemiştir.

HDP ise *aileleri rehberlik ve danışmanlık hizmetleriyle çocuklarını yönlendirmede gerekli eğitim ve bilgiye sahip kılan bir rehberlik sistemi ortaya koyma* hedefini belirtmiştir.

AK Parti rehberlik hizmet ve uygulamalarına diğer partilerden daha geniş yer vermiş olup, bu hususun meslek edinme sürecindeki rolünün altını çizmiştir. Ayrıca bu konuyu, eğitimde verimliliği sağlamayı amaçlayacak düzenlemelere destek niteliğinde ele almıştır. CHP bu konuda niceliği önemseyen bir politika benimserken, HDP rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerini aileye sağlayacağı destek ve yönlendirmeye yardımcı olma amacı ile sınırlandırmaktadır.

11. Özel Eğitim ve Farklı Gelişen Çocuklar ¹

AK Parti 2015 Seçim Bildirgesinde özel eğitim kapsamında, *öğrenme ve gelişim düzeyi akranlarından geride olan öğrencilerin öğrenmesini desteklemek amacıyla tedbirler alacağını ve telafi edici programlar uygulayacağını* belirtmiştir. AK Parti'nin 2011 Seçim Bildirgesinde ise *engellilere verilecek mesleki eğitim kurslarının yaygınlaştırılması, kent ekonomisi içerisinde daha etkin yer almalarına yönelik çalışmaların yapılması ve özel eğitime gereksinim duyan tüm engelli öğrencilerin okullarına ulaşımının ücretsiz olması* öngörülmüştür.

AK Parti'nin 2015 Seçim Bildirgesinde özel eğitim kapsamında değindiği diğer bir konu, *üstün yetenekli öğrencilere* yöneliktir. *Üstün yetenekli öğrencilerin gelişimlerinin desteklenmesi amacıyla özel programlar ve yeni uygulamalar geliştirileceği, bu programların finansmanı, insan kaynaklarının temini ve gerekli alt yapının oluşturulması için gerekli düzenlemelerin gerçekleştirileceği* de ifade edilmiştir. 2011 Seçim Bildirgesinde de *yeni buluşlarla çığır açan, geleceğe yön veren ve her ülkede nüfusun yaklaşık yüzde 2'sini oluşturan*

¹Partilerin özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilere sunulacak eşitlikçi politika uygulamalarına yönelik vaatlerine "Eğitimde Eşitlik ve Adalet" başlığı altında da yer verilmiştir.

üstün yetenekli çocukların tespit edilmesi ve eğitilmesine verilen özel önemin devam edeceği beyan edilmiştir.

2011 Seçim Bildirgesinde engellilere gerekli eğitimi bedelsiz sağlamanın devletin öncelikli görevi olduğunu ifade eden CHP'nin özel eğitime ihtiyaç duyan bireylere yönelik politikaları şu şekildedir:

“Ağır gelişen, tam gelişemeyen veya zihinsel engelli çocukların özel yöntemlerle eğitimlerini sağlayacağız. Bu yurttaşlarımızın çalışma olanağına kavuşturulmaları ve topluma kazandırılmaları için özel projeler uygulamaya koyacağız.”

“İşitme ve görme engellilerin üniversiteler dâhil, eğitimin her kademesinde, rahat ve kaliteli eğitim alabilmelerini sağlayacağız.”

“Engellilere mesleki eğitim veren kurumlarda branş öğretmeni ihtiyacını karşılayacağız. Belli işleri yapabilecek bütün engellilerimize gerekli meslek ve sanat eğitimini devlet olanakları ile sağlayacağız.”

“Eğitim kurumlarını engelli çocuklara hizmet sunabilecek altyapısal düzenlemelere tabi tutacak, engelli çocukların eğitim kurumlarına ulaşmalarını sağlayacağız. Eğitimcilerin engelli çocuklar konusunda özel eğitim almasını sağlayacağız.”

CHP, 2015 Seçim Bildirgesinde ise, özel eğitime yönelik olarak zihinsel engellilere erken tanı, tedavi ve eğitim için özel projeler geliştireceğini ve uygulayacağını belirtmiştir. CHP'nin özel eğitime ihtiyacı olan bireylere yönelik 2015 Seçim Bildirgesinde ele aldığı diğer konular şu şekildedir:

“Tüm engellilere koşullarına uygun, çok yönlü eğitimi eşit, nitelikli ve ücretsiz sağlayacağız.”

“Engellilerin kaynaştırıcı bir ortamda eğitim alabilmeleri için öncelikle eğitim kurumlarının fiziksel koşullarını engellilere uygun hale getireceğiz.”

“Engellilerin diğer yurttaşlarımızla birlikte eğitim alabilmesine öncelik verecek, bunun mümkün olmadığı durumlar içinse engelli okullarını destekleyecek ve bu okulların sayılarını artıracacağız.”

“Zihinsel engelli ve otizmli bireylerin yaşam boyu öğrenme ihtiyaçlarını gözeterek, örgün eğitimden dışlanmalarını engelleyeceğiz.”

Üstün zekâlılara ve yeteneklilere yönelik olarak ise bu öğrencilerin seçilmesine ve eğitimine yönelik gereken düzenlemelerin özenle hayata geçirileceği CHP 2015 Seçim Bildirgesinde öngörülmüştür. Bu doğrultuda MEB, Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Üniversiteler Arası Kurul ve TÜBİTAK'tan oluşan bir üst kurul yoluyla, üstün zekâlılar ve yeteneklilerin eğitimi ile ilgili mevzuat oluşturulacağı ifade edilmiştir. Sanata özel yeteneği olan öğrencilerin erken yaşlarda tespit edilmesi ve yeteneklerini geliştirmeleri için en ileri düzeyde eğitim olanakları sunulacağına, 2011 yılında olduğu gibi 2015 Seçim Bildirgesinde de yer verilmiştir.

Özel eğitim hizmetlerinin okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim, yükseköğretim ve yetişkinleri kapsayacak şekilde yaygınlaştırılacağına 2011 ve 2015 Seçim Bildirgelerinde yer veren MHP, özel eğitim öğretmeni ve yardımcı personel yetiştirilmesine önem verileceğini ifade etmiştir. Bunun yanı sıra her iki bildirmede de, özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin tanımlanacağı, sınıflandırılacağı, özel eğitim kurumlarının yaygınlaştırılacağı ve denetleneceği; ayrıca eğitim programlarının günün ihtiyaçlarına göre yeniden değerlendirileceği ifade edilmiştir.

Üstün zekâlı ve üstün yetenekli öğrencilerin de özel eğitim imkânlarına kavuşturulacağını her iki seçim bildirgesinde de ifade eden MHP, 2015 yılında bu öğrencilere yönelik stratejik bir kariyer planlaması ve yönlendirme sisteminin geliştirileceği önerisini eklemiştir.

Siyasi Partilerin 2015 Genel Seçim Bildirgeleri: Eğitim Politikalarına İlişkin Değerlendirmeler

HDP'nin 2015 Seçim Bildirgesinde özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler kapsamında ele alınan politikaları, *kamuya ait kreş ve anaokullarının tümünde engelli çocukların da bulunmasının sağlanması* yönündedir.

AK Parti ve CHP özel eğitim ve farklı gelişen çocuklarla ilgili olarak özel eğitime ihtiyaç duyan bireylere yönelik politikalara geniş yer vermiştir. MHP ise bu kapsamda üstün yeteneklilere yönelik politikalara öncelik vermiş diğer özel eğitime ihtiyaç duyan bireylere yönelik politikaları sınırlı kalmıştır. AK Parti özel eğitime ihtiyaç duyan bireylere yönelik ekonomik destek verilmesine vurgu yaparken, CHP daha çok verilen eğitimin içeriğini ele almıştır. Diğer partilerden farklı olarak, temel eğitim ve ortaöğretim temasında olduğu gibi HDP özel eğitimi sadece okul öncesi ile sınırlandırarak ele almıştır.

12. Mesleki Eğitim

Mesleki eğitime ilişkin olarak AK Parti'nin 2011 Seçim Bildirgesinde *meslek okullarının ve mesleki eğitim merkezlerinin daha verimli ve etkin hale getirilmesi* gündemde olmakla birlikte; *mesleki eğitimin ortaöğretim içindeki payının % 65'e çıkarılması* hedeflenmiştir. 2015 yılında mesleki eğitim vurgusu; *iş dünyasının ihtiyaç duyduğu meslek ve alanlarda kaliteli elaman yetiştirilmesini sağlayacak şekilde mesleki eğitimin kalitesini artıracak tedbirler* almaya yöneliktir. Bu hedef doğrultusunda AK Parti mesleki ve teknik lise mezunlarının *istihdam süreçlerinin de planlandığı politikalara öncelik vereceğini* beyan etmiştir.

Örgün eğitim çerçevesinde kapsamlı bir mesleki eğitim reformunun gerçekleştirileceğini öngören CHP, bu doğrultuda *mesleki eğitimin dokuz yıllık (1+8) temel eğitimin tamamlanmasından sonra başlatılmasını* planlamaktadır. Sınavsız geçişle birlikte CHP, *meslek liseleri ile meslek yüksekokulları arasında uyum ve devamlılığı* esas almaktadır. *Sanayi kuruluşları ile iş birliği içerisinde,*

OSB'lerde ve Sanayi Sitelerinde çıraklık merkezi ve yatılı meslek liseleri kurulması bu doğrultuda gündeme gelirken; *meslek okullarında okuyan gençlerin tam zamanlı sigortalı statüsüne yükseltilmesi, meslek okullarının bölgelerindeki ekonomiyle bütünleşmiş, esnek bir yapıya sahip olmaları* vurgulanmaktadır. Ayrıca *meslek odaları, sendikalar ve iş dünyasının kendi bölgelerinde faaliyet gösteren meslek okullarına en üst düzeyde destek olmaları için yeni bir örgütlenme modelinin geliştirilmesi; mesleki ve teknik eğitim fakültelerinin ön lisans programlarının devamı olarak iki yıl eğitim verecek şekilde yeniden kurgulanması* planlanmaktadır.

Özellikle meslek yüksekokullarına vurgu yapan CHP, *Meslek Yüksekokullarının (MYO) donanım ve kadrolarını yeterli düzeye getirerek niteliklerini geliştirmeyi, MYO'larını gençler için tercih edilebilir kurumlar haline getirmeyi* planlamaktadır. Bu doğrultuda öngörülen politikalar arasında; *iki yıllık meslek yüksekokulu mezunlarının, ayrılan kontenjanlar dâhilinde, mesleki ve teknik eğitim fakültelerindeki lisans programlarına sınavsız olarak dikey geçiş yapabilmelerini sağlamak* yer almaktadır. Bu kapsamda *mesleki yeterlilik ölçütlerinin belirlenmesinde yetki ve sorumluluğu üstelenecek, mesleki eğitimin eşgüdümünden sorumlu bir Mesleki Eğitim Yüksek Enstitüsü (MEYE) kurulması* gündeme gelirken; *meslek liseleri, meslek yüksekokulları ve mesleki ve teknik eğitim fakültelerinin yapılandırılması ve yönetiminin bu enstitü tarafından yürütülmesi* öngörülmektedir.

CHP'nin 2011 Seçim Bildirgesi ile kıyaslandığında, 2015 yılında önerilen politikaların hem eğitim hem de istihdam açısından revize edildiği görülmektedir. Bu politikalarından bazıları aşağıda yer almaktadır:

"Mesleki Eğitimde sosyal diyalogu güçlendireceğiz. Bu amaçla sosyal paydaşların eğitime ilişkin kurumsal kapasitelerinin güçlendirilmesi için gerekli düzenlemeleri yapacağız."

“Her ilde ve ilke çapında ihtiyaç olan mesleklere yönelik düzenli analizler yaparak Türkiye'nin istihdam haritasını çıkaracak, mesleki eğitimi bu haritaya göre şekillendireceğiz.”

“Organize sanayi bölgelerinde yatılı mesleki eğitim birimleri oluşturacağız. Organize sanayi bölgelerini mesleki eğitim kampüsleri haline getireceğiz.”

“Mevcut Mesleki Eğitim Merkezleri'ni, yaşam boyu eğitim anlayışına uygun olarak, her yaşta insanımıza beceri kazandırma doğrultusunda yeniden yapılandıracağız.”

Mesleki eğitimin temelini ekonominin ihtiyacı olan ara insan gücünün yetiştirilmesini alan MHP, örgün ve yaygın meslekî-tekni eğitime ve beceri kazandırıcı eğitime ağırlık verileceğini; eğitim programlarının meslek standartlarına dayalı olarak yeniden düzenleneceğini ifade etmektedir. Bu doğrultuda mesleki eğitimin hem teorik hem de pratik olarak birlikte verilmesi öncelenirken, mesleki eğitim yapan işletmeler ve meslek kuruluşlarının beşeri, teknik ve mali açıdan destekleneceği açıklanmıştır. 2011 Seçim Bildirgesinde de vurguladığı üzere MHP, mesleki eğitim ile yükseköğretim arasındaki ilişkiyi güçlendirmeyi hedeflemektedir. Buna ek olarak MHP, uygulamalı mesleki eğitime ağırlık verilerek işletmelerin ve mesleki teşekküllerin bu süreçte aktif rol üstlenmesini planlamaktadır. Mesleki eğitimin geliştirilmesi amacıyla çıraklık eğitiminin eğitici, eğitim ortamı ve eğitim programı boyutlarıyla yenilenmesi ve geliştirilmesi bu doğrultuda oluşturulan politikalar arasında yer almaktadır. Bu vurgu 2011 Seçim Bildirgesinde ifade edilen uygulamalı mesleki eğitime ağırlık verilmesi yönündeki politikanın devamı niteliindedir.

HDP ise Seçim Bildirgesinde istihdam odaklı yeni yaşam atölyeleriyle iş garantili mesleki eğitim ve meslek edindirme programlarının hayata geçirilmesini hedeflemektedir.

AK Parti mesleki eğitimin niteliğini geliştirmek ve istihdam planlamalarının yapılmasına

yönelik politikalara yer verirken, CHP ve MHP daha kapsamlı ve uygulama odaklı bir bakışla mesleki eğitimin içeriği, kapsamı, yönetimi ve desteklenmesine yönelik detaylı önerilere yer vermektedir. HDP ise Seçim Bildirgesinde mesleki eğitim anlayışlarına ve hedeflerine yer vermemiştir.

13. Teknoloji

AK Parti'nin 2011 yılındaki hedefi, 2023 yılında tüm okullarda kalkınmış ülkeler düzeyinde her türlü bilgi teknolojisi ürününün yaygın ve eksiksiz olarak kullanılmasıyla birlikte okullar, öğretmenler ve öğrenciler arasında kesintisiz bir elektronik iletişim sağlanması olarak ifade edilmiştir. 2015 yılında ise AK Parti eğitim ve teknoloji ilişkisini kurarken temele problem çözmeye dayalı ve proje tabanlı öğrenmeyi teşvik eden eğitim teknolojilerinin yaygınlaştırılmasını almaktadır. Bu doğrultuda oyun tabanlı öğrenmenin etkin hale getirilmesi, mobil öğrenme sistemlerinin geliştirilmesi; sosyal medyanın öğrenme aracı olarak daha etkin biçimde kullanılması gibi politikalar belirlenmiştir. Bu açıdan bakıldığında AK Parti'nin vurgusunun, altyapının temin edilmesinden içerik odaklı bir yaklaşıma kaydığı görülmektedir.

AK Parti'nin 2015 yılında eğitim sistemi bazındaki teknoloji yaklaşımı konular ve kazanımlar bazında durum tespiti yapan bilişim sistemlerini yaygınlaştırarak eğitim sisteminin niteliğini artırmaktır. Bunun yanı sıra müfredatın bilgi teknolojileri destekli öğretime uygun hale getirilerek eğitsel e-çeriklerin genişletilmesi ve her alanda dijital içerikle zenginleştirilmiş etkileşimli bir eğitim-öğretim sisteminin yaygınlaştırılması öngörülmektedir.

Teknolojinin eğitime erişime ilişkin kullanılmasına yönelik olarak FATİH projesi aracılığıyla tüm öğrencilere eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması, uzaktan eğitim yöntemlerinin dezavantajlı kesimler ile eğitim çağı dışında kalanların kaliteli eğitim imkânlarına erişmesinde etkin bir araç olarak kullanılması planlanmaktadır. Bu altyapıyı

destekleyecek olan internet erişimine ilişkin öngörülen politika ise, belirli kıstaslar içerisinde, gençlerin bilgi ve iletişim teknolojilerinden daha yaygın bir şekilde yararlanmaları için ücretsiz internet erişim imkânı getirecek yenilikçi paketlerin geliştirilmesidir.

2011 Seçim Bildirgesinde daha sınırlı bir yaklaşımla teknoloji politikalarına yer veren CHP; tüm öğrencilerin okulda ve okul dışında bilgisayar ve internet erişimine kavuşmaları için gerekli teşvikleri sağlamayı vaat etmiş ve altyapısal eksikliğe dikkat çekmiştir. 2015'te CHP teknoloji-eğitim hedefini "Eş zamanlı olarak uygulamaya konulacak olan eğitim ve teknoloji hamlesi ile çocuklarımızın müreffeh bir ülkede yaşamalarını garanti altına alacak bir büyüme gerçekleştirilecektir." şeklinde ifade etmiştir. Burada benimsenen teknoloji yaklaşımı hem mevcut teknolojilerin en üst düzeyde kullanılması, hem de gençlerin yeni teknolojileri üretmesi olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda öngörülen politikalar arasında; okulların kütüphanelerini ve internet altyapılarını güçlendirmek, zorunlu eğitimin tüm kademelerinde bilişimin yerini artırmak, yurtlarda ücretsiz geniş bant internet erişimi sağlamak yer almaktadır.

MHP ise 2011 Seçim Bildirgesinde yer verdiği şekliyle eğitim ve teknolojiye ilişkin politikaları arasında; bütün eğitim kurumları ile kütüphanelerde internet erişiminin kolay ve ucuz hale getirilmesi, bilgi teknolojilerinin eğitim amacıyla üretim ve kullanımının teşvik edilmesi, eğitim programlarına ilişkin milli yazılım üretilmesi bulunmaktadır.

HDP, teknoloji ve eğitim ilişkisine yönelik politikalarına bildirgesinde yer vermemiştir.

AK Parti 2015 Seçim Bildirgesinde eğitim teknolojisinin içeriği ve öğretim uygulamalarındaki kullanımına vurgu yaparken, CHP ve MHP 2015 Seçim Bildirgelerinde bu konuda eğitimde teknoloji altyapısının temin edilmesi noktasıyla sınırlı kalmıştır. HDP'nin ise bu yönde bir politika önerisi bulunmamaktadır.

14. Yükseköğretim

AK Parti 2015 Seçim Bildirgesinde, eğitimin her kademesinde ve üniversitelerde gençlerin demokratik ve bilimsel eğitim zeminlerinin daha da güçlendirileceğine ve özgürlüklerin geliştirileceğine yer vermiştir. Yükseköğretim kurumlarının kalitesi ve bilimsel-teknolojik olanakları artırılarak nitelikli bir öğrenim ve araştırma-geliştirme sürecinin gerçekleştirilme hedefi belirlenmiştir. Aynı zamanda, yüksek lisans ve doktora programları için yurtdışına gönderilen öğrenci sayısını yükseltme vaadinde bulunulmuştur.

AK Parti'nin 2015 Seçim Bildirgesinde dikkat çeken diğer bir konu, yükseköğretim reformunun hayata geçirilerek üniversite özerkliğini odağına alan yeni bir "Yükseköğretim Çerçeve Yasası"nın hazırlanmasıdır. Yasa kapsamında üniversite yönetiminin, özerklik ve hesap verebilirlik temelinde yeniden örgütlenmesinin sağlanacağı belirtilmiştir. AK Parti 2015 Seçim Bildirgesinde yükseköğretim konusuna aşağıdaki ifadelerle yer vermiştir;

"Üniversiteleri öğretim üyesi yetiştirme ve araştırma altyapılarını dikkate alarak kategorilere ayıracağız. Kategoriler, özerklik düzeyleri bakımından farklılaşacak ve bu düzeylerin üniversitelerin ihtisaslaşmasına ve kamu kaynağının transferine esas teşkil etmesini sağlayacağız. Üniversite giriş sistemini gözden geçirecek, öğrencilerimizin gerçek performansını dikkate alan ve sınav stresini en aza indirecek bir yaklaşımla tekrar formüle edeceğiz. Öğrencilerimiz üzerindeki sınav baskısını azaltmak amacıyla yükseköğretime geçişteki sınavların yılda birden çok yapılmasını temin edeceğiz. Mevcut üniversitelere ilave olarak bundan sonra kurulacak yeni üniversite ve fakülteler için; öğrenci ve öğretim elemanı sayısı ile kurulmuş bulunan fakültelerin doluluk oranlarını gibi objektif kuralları baz alan bir mekanizma geliştireceğiz. Bölgesel ihtiyaçlar, kapasiteleri ile gelişim ve yetkinlik düzeyleri dikkate alarak üniversitelerin ihtisaslaşmasını destekleyeceğiz. Özel üniversitelerin kurulmasına ve yurt dışındaki üniversitelerin

Türkiye’de, Türkiye’deki üniversitelerin yurtdışında faaliyet göstermelerine imkân vereceğiz. Yükseköğretim kurumları bünyesinde veya yükseköğretim kurumlarıyla işbirliği içinde bağımsız ileri araştırma merkezlerinin kurulması için yeni destek mekanizmaları oluşturacağız. Üniversitelerin uluslararası rekabet gücünü artırmak amacıyla daha fazla yabancı öğrenci kabul etmeleri ve öğretim elemanı istihdam edebilmelerini sağlayacağız. Yükseköğretim kurumlarımızın dünyanın farklı coğrafyalarında yer alan gelişmiş üniversitelerle işbirliği yapmalarını destekleyeceğiz. Hem öğretim elemanı hem de öğrenciler için özel tasarlanmış yeni bölgesel değişim programlarını özendiracağız. Yükseköğretim öğrencilerinin yanı sıra mezunlara da yan dal ve çift anadal yapma imkânı getireceğiz. Sürekli sayıları artan üniversitelerimizin öğretim elemanı ihtiyacını karşılamak için Milli Eğitim Bakanlığı ve TÜBİTAK’ın verdiği lisansüstü eğitim burslarının sayıları artırılacak, YÖK bünyesinde tema odaklı yeni lisansüstü burs programları oluşturulacaktır. Devlet üniversitelerine ayrılan öğretim elemanı kadro sayılarını ihtiyaçlar çerçevesinde artıracacağız. Yükseköğretim öğrencilerinin ihtiyacını karşılayacak kapasitede yurt yapımına devam edecek, özel sektörün bu alana yatırım yapmasını teşvik edecek, mevcut yurtların kalitesini artıracacağız. Öncelikle üniversitelerde veya araştırma ve geliştirme merkezlerinde olmak üzere, yurtdışındaki yetişmiş insan gücünün ülkemize dönüşünü hızlandıracak yeni politikalar geliştireceğiz. Mevcut devlet ve vakıf üniversitelerinin yanı sıra özel üniversitelerin de kurulması için gerekli düzenlemeleri yapacağız.”

Ayrıca AK Parti, nihai amacının yükseköğretime müracaat eden tüm öğrencilere barınma imkânı sağlamak olduğunu belirtmiş ve yurtlarının kapasitesini arttırma ve standartlarını geliştirme hedefine yer vermiştir. Bununla birlikte, müracaat eden ihtiyaç sahibi ve başarılı öğrencilere burs, talep eden diğer tüm öğrencilere de kredi verileceği ifade edilmiştir.

AK Parti üniversitelere uluslararası bir hareketlilik kazandırmak adına, bilim ve araştırma insanların Türkiye’ye

araştırma, ders verme ve konferans amaçlı ziyaret mekanizmalarını çeşitlendirmeyi öngörmektedir. Bu bağlamda, yurtdışındaki üniversite öğrencileri ile bilim, sanat ve kültür alanlarında öne çıkan yüksek nitelikli insan gücü için değişim, hareketlilik veya staj programlarının geliştirilmesi; diğer taraftan yurtdışında lisansüstü eğitim yapmış olan vatandaşların Türkiye’ye dönmelerini sağlamaya yönelik Ar-Ge desteklerinin yaygınlaştırılması planlanmaktadır.

AK Parti’nin 2011 Seçim Bildirgesine bakıldığında 2015’te yükseköğretime daha farklı bir perspektiften ele aldığı görülmektedir. Bu kapsamda 2011 seçimlerinden sonra hazırlanacak yeni Anayasa ile birlikte YÖK’ün yapısının yeniden düzenleneceği, YÖK’ün üniversiteler arasında koordinasyonu sağlayan, denetleyen ve belli alanlarda akreditasyon sağlayan bir kurum haline dönüştürüleceği, üniversitelerin çeşitliliğine ve kendilerini geliştirmesine kolaylık sağlayan bir yapı oluşturulacağı beyan edilmiştir.

AK Parti’nin 2011 Seçim Bildirgesinde yer vermiş olduğu “girişimci üniversite modeli”ne 2015 Seçim Bildirgesinde yer verilmemiştir. AK Parti 2011 yılında üniversitelerin; bilgiyi, teknoloji ve üretim ile buluşturan “girişimci üniversite modeli” üzerinden yeniden örgütleneceğini ifade etmiştir. Ancak benzer bir yaklaşımı farklı ifadelerle ele almış ve üniversitelerin buldukları bölgelerle bağlantılarının güçlendirilmesine önem verildiğini belirtmiştir. AK Parti’nin 2015 Seçim Bildirgesinde yer alan hedefi; üniversiteleri bölgelerindeki işletme ve kurumlara hizmet sunan bilgi, yenilik ve teknoloji aktarım merkezleri haline getirmektir.

AK Parti’nin 2011 Seçim Bildirgesinde var olup 2015 Bildirgesinde yer almayan diğer bir husus da aşağıdaki gibidir:

“Gelişmiş üniversitelerden başlamak üzere devlet üniversitelerinde de

Siyasi Partilerin 2015 Genel Seçim Bildirgeleri: Eğitim Politikalarına İlişkin Değerlendirmeler

mütevelli heyetleri oluşturulacaktır. Özel üniversitelerin kurulmasına imkân veren hukuki düzenlemeler yapılacak ve özel ve vakıf üniversitelerinin yükseköğretim içerisindeki payının artırılması için gerekli tedbirler alınacaktır. Üniversitelerimizde kalite meselesi, önümüzdeki süreçte en önemli meselelerimizden biri olacaktır. Yükseköğretimin kalite değerlendirmesini yapmakla görevli bağımsız bir "Yükseköğretim Kalite Ajansı" kurulacaktır. "Citation Index" verilerine göre Türkiye yayımladığı bilimsel makale sayısında halen dünyanın 17. ülkesidir. 2023'te ilk 10 arasına girmeyi hedefliyoruz. Üniversite özerkliğinin bir gereği olarak kamu kaynaklarının üniversitelere transferi torba bütçe şeklinde gerçekleştirilecektir. Üniversite sayımız büyük oranda ülke ihtiyacını karşılayacak duruma gelmektedir. Bundan sonraki öncelik, yükseköğretimin kalitesini yükseltmektir. Üniversitelerimizin ülkemizin uluslararası etkinliğine paralel olarak bölge ülkeleri ve dünya için cazibe merkezleri olmasını sağlayacağız. Gelişmiş üniversitelerin yurt dışında kampüs açmaları teşvik edilecek, 2023 yılında birçok ülkede Türk üniversitesi kurulmuş olacaktır."

2015 Seçim Bildirgesi incelendiğinde; CHP'nin de yükseköğretime geniş yer ayırdığı görülmektedir. "Özgürlükçü, sorgulayıcı ve Türkiye'nin ihtiyaç duyduğu vasıflı insan gücünü yetiştirebilen bir eğitim sistemi ve üniversite yapısı oluşturulacaktır." ifadesinin yer aldığı 2015 Seçim Bildirgesinde buna paralel olarak kurumsal özerklik ilkesini güçlendirerek üniversiteler üzerindeki merkezîyetçi baskının kaldırılacağı belirtilmektedir. Siyasi otoritenin, üniversitenin özerkliğine, tarihten gelen misyonu ve kendine özgü konumuna ve akademik özgürlüğüne saygılı olması güvence altına alınarak, devletin yükseköğretimdeki rolünün üniversitelerin yönetimini ve işleyişini belirlemek yerine, genel hedefleri belirlemek ve sonuçları değerlendirmekle sınırlandırılması hedeflenmektedir. Böyle bir üniversite ortamında akademik personelin araştırma ve eğitim faaliyetlerini gelecek kaygısı yaşamadan, siyasi baskı altında kalmadan sürdürebileceği belirtilmiştir.

2011 Seçim Bildirgesinde CHP üniversitelere yönelik olarak "Üniversitelerimiz susmayacak. Üniversitelerin, düşünen ve düşüncelerini özgürce ifade eden, toplumsal sorumluluk sahibi kurumlara dönüşmesini sağlayacağız." ifadesine yer vermiştir. Ayrıca üniversitelerin bilim üretme işlevlerine yönelik olarak yer verilen ifadelerden bazıları şu şekildedir:

"Üniversitelere bilimsel, idari ve mali özerklik sağlayarak torba bütçe uygulamasıyla akademik araştırmayı ve öğretimde etkinliği teşvik edeceğiz."

"Üniversitelerimizin öğretim, araştırma ve toplumsal hizmetlerini evrensel standartlara göre yürütmesini sağlayacak idari düzenlemeleri gerçekleştireceğiz."

"Bilimsel araştırma kültürünü üniversitelerimizin öncelikli kuruluş amaçlarından biri yapmak için gerekli tüm düzenlemeleri yapacağız."

"Bilimsel araştırmalara sınırsız özgürlük getireceğiz."

"Üniversitelerimize bilimsel araştırmalar için her türlü kaynağı sağlayacağız. Özellikle, devlet üniversitelerinde görev yapan öğretim üyelerimizin maaşlarını ve özlük haklarını Avrupa Birliği standartlarına getireceğiz."

"Yurt içinde bilimsel araştırmaları destekleyen kuruluşlara (DPT, TÜBİTAK, vb.) ülke bütçesinden daha fazla pay ayıracak ve bu desteklere ulaşılmasını kolaylaştıracacağız. Bu fonlardan özellikle araştırma merkezlerinin yararlanmasını özendireceğiz."

"AR-GE çalışmalarını destekleyip bilimsel yayınları özendirerek dört yılın sonunda; en az 3 tanesi dünya sıralamasında ilk 200'de olmak üzere 10 üniversitemizin ilk 500'e girmesini sağlayacağız."

Diğer taraftan üniversitelerin yönetim süreçlerinde saydamlık, hesap verebilirlik ve katılımcılık ilkelerine göre hareket etmelerinin güvence altına alınacağı belirtilmektedir.

Üniversite yönetiminde akademik değerlendirme ve kalite güvencesi kavramlarına işlerlik kazandırılacağı ve yükseköğretimde meydana gelen hızlı genişleme ve kalite sorunlarının üniversiteler ve paydaşları ile birlikte çözüleceği 2015 Seçim Bildirgesinde yer bulmuştur. Bu anlamda üniversitelerin kalite değerlendirmesinin güvenilir ve bağımsız kuruluşlar tarafından yapılacağı belirtilmiştir. Öğrenci konseylerinin hem fakülte düzeyinde hem de üniversite senatolarında temsil edilmesi yoluyla öğrencilerin üniversite yönetimine katılmalarının yasal güvence altına alınacağı vadedilmiştir.

“YÖK’ü kaldıracağız.” ifadesinin yer aldığı 2015 Bildirgesinde üniversitelerin bilimsel, idari ve mali özerkliklerini koruyacak şekilde, eşgüdümü sağlamak ve yükseköğretim planlaması yapmakla yükümlü yeni bir üst kurulun oluşturulacağı belirtilmiştir. Aynı zamanda CHP, akademik yapı ve ortaöğretimden yükseköğretime geçişin esaslarını belirleme yetkisinin, oluşturulacak üst kurula verileceğini ifade etmektedir. Ayrıca bu üst kurulun esas işlevinin yükseköğretimde eşgüdüm sağlamak ve yükseköğretim planlaması yapmak olarak tanımlanacağı ifade edilmiştir. CHP’nin 2011 Seçim Bildirgesinde ise bu hususa “Yüksek Öğretim Kurumu’nu kaldıracağız. Üniversitelerarası Kurula eşgüdüm görevi vererek, kurulu etkinleştireceğiz.” ifadeleri ile yer verilmiştir.

CHP 2015 Seçim Bildirgesinde çok sayıda üniversitenin dünya sıralamasında ilk 500 ve ilk 200 üniversite arasına girmesini hedeflemektedir. Üst düzey bilimsel araştırma yapılması ve nitelikli öğretim elemanı yetiştirilmesinin destekleneceği, bu amaçla üniversitelerde yüksek lisans ve doktora programlarına ağırlık verilmesinin özendirileceği ifade edilmiştir. Doktoralı eleman sayısı artırılarak üniversitelerin öğretim elemanı ihtiyacının karşılanmasının yanı sıra sanayinin daha fazla yüksek vasıflı eleman istihdam etmesinin sağlanması, lisans programlarında

yandal ve çift anadal programlarının artırılması, yükseköğretim konusunda belirlenen diğer politika önerileri arasında yer almaktadır.

Üniversitelerin dünyadaki gelişmeleri yakından takip etmesini sağlamayı öngören CHP, bu anlamda öğretim elemanlarının, uluslararası değişim programlarından daha rahat yararlanması için gereken düzenlemelerin yapılacağını ifade etmiştir. Benzer bir düzenleme öğretim elemanlarının, başta AB ülkeleri olmak üzere, farklı ülkelerde yürütecekleri bilimsel araştırmalara verilen mali ve idari desteklerin artırılmasıdır. Diğer yandan, ödül ve teşvikleri artırarak bilimsel yayınların sayısının ve kalitesinin yükseltmesi bu doğrultuda konan hedeflerdendir. Ayrıca devlet üniversitelerinde görev yapan öğretim elemanlarının ve idari personelin maaşlarının iyileştirilerek özlük haklarının AB standartlarına yükseltilmesi öngörülmektedir.

CHP sadece yüksek lisans eğitimi ve Ar-Ge ile ilgilenecek olan “Girişimcilik Üniversiteleri” kurulması yönünde yasal düzenlemelerin yapılacağı ve bununla beraber tüm üniversitelerde girişimcilik ve yenilikçilik (inovasyon) eğitimlerinin artırılacağını belirtmiştir. Üniversitelerin kariyer planlama birimlerinin güçlendirilerek, internet üzerinden ulaşılabilecek, ulusal düzeyde bir staj bilgi bankasının kurulması öngörülmektedir.

CHP’nin 2015 Seçim Bildirgesinde “Yükseköğretime Daha Fazla Kaynak” başlığı altında şu düzenlemelere yer verilmiştir;

“Yükseköğretime ayrılan kamu kaynaklarının üniversitelerin arasında hangi ölçüt ve esaslara göre dağıtılacağını açık ve şeffaf bir biçimde ilan edeceğiz.”

“Kaynak tahsisinde üniversitelerin belirlediği ihtiyaçları esas alacağız.”

“Üniversitelere ilave kaynak yaratma ve kaynakları kullanma konusunda geniş yetkiler tanyacağız.”

Siyasi Partilerin 2015 Genel Seçim Bildirgeleri: Eğitim Politikalarına İlişkin Değerlendirmeler

*“Fasıl ve kalemlerden oluşan bütçe yerine
“torba bütçe” uygulamasını getireceğiz.”*

CHP ayrıca 2011 ve 2015 Seçim Bildirgelerinde *üniversite harçlarını tamamen kaldırmayı ve yurt sorununu çözmeyi hedeflemektedir.* Buna ek olarak 2015 Seçim Bildirgesinde *en fazla iki kişilik odalardan oluşan yurtların inşa edileceğini, 2011 Seçim Bildirgesinde de yurtlarda, öğrencilerin sağlıklı ve güvenli bir ortamda teknolojik araçlardan faydalanmasının sağlanacağını vadetmektedir.* 2011 Seçim Bildirgesinde *öğrencilerin üniversite yönetiminde daha etkili şekilde temsil edilmesini sağlayacak yasal düzenlemelerin yapılacağını ifade etmektedir.*

Bunlara karşın, CHP'nin yükseköğretime yönelik 2011 Seçim Bildirgesinde yer verilen ancak 2015 Seçim Bildirgesi kapsamında bulunmayan bazı ifadeler aşağıda sunulmuştur:

“Üniversite öğrencilerimizin etik değerlere sahip, nitelikli, liderlik özellikleriyle donanmış olarak mezun olabilmeleri için gerekli koşulları sağlayacağız. Sürekli eğitimi mezuniyet sonrası öğrenciler için cazip hale getireceğiz.”

“Avrupa Birliği'ne üye ülkelerdeki üniversitelerle kurulacak ortak programlara destek vererek AB'ye tam üye olma sürecinde üniversitelerimizin öncü rol almasını sağlayacağız.”

“Uluslararası araştırma projeleri ile hem öğretim üyelerimizin hem de üniversite öğrencilerimizin, başta Avrupa Birliği ülkeleri olmak üzere, farklı ülkelerde yürütecekleri faaliyetlere doğrudan mali ve idari destek vereceğiz.”

“Tarım teknolojilerinde dışa bağımlı olmaktan kurtulmak için özel tarım tekno-merkezleri kuracak, buralarda kamu, özel sektör ve üniversitelerin işbirliği içinde çalışmasını sağlayacağız.”

Diğer birçok alanda olduğu gibi MHP'nin yükseköğretime ilişkin politika önerileri 2011 ve 2015 Seçim Bildirgelerinde aynı şekilde ifade edilmiştir. Bu ifadelere aşağıda yer verilmiştir:

“Üniversitelerin; ülkemizin ihtiyaç duyduğu insan gücünü yetiştiren, araştırma yaparak bilim ve teknoloji üreten, toplumsal gelişmeye önderlik eden, bilimsel yöntemlerle meselelere çözüm üreten, dünya üniversiteleriyle yarışan eğitim kurumları hâline getirilmesi esas olacaktır.”

“Üniversitelerin buldukları yörelerin potansiyellerine de uygun şekilde uzmanlaşmaları sağlanacaktır.”

“Etkin bir kalite değerlendirme ve denetimi sistemi oluşturularak özel üniversite kurulması teşvik edilecektir.”

“Yükseköğretim sistemi daha demokratik ve üretken bir yapıya kavuşturulacak, öğrenci, kurum ve akademik kadrolar arasında gerekli iş birliği ve uyum sağlanacaktır.”

“Yüksek Öğretim Kurulu; düzenleme, yönlendirme, koordinasyon, planlama ve denetimden sorumlu bir yapıya dönüştürülerek yeniden yapılandırılacak; üniversiteler idari ve mali açıdan özerk ve hesap verebilir hale getirilecektir.”

“Üniversite öğretim elemanı ve bilim adamının yurt içinde yetiştirilmesi için, üniversitelerin yüksek lisans ve doktora programlarında ihtisaslaşması sağlanacak ve gerekli teknik ve akademik altyapı oluşturulacaktır.”

“Üniversite öğrencilerinin kendileri ile ilgili kararlara katılımını sağlayacak platformlar oluşturulması ve okul yönetimi, öğretim elemanı ve öğrenci arasındaki diyalogu sağlayacak verimli mekanizmalar geliştirilecektir.”

“Üniversitelerde rektör seçimleri demokratik esaslara bağlanacak ve iki kademeli olarak uygulanacak seçim süreci sonucunda ikinci kademe oylamaya katılan en yüksek oyu alan iki adaydan yüzde 50'nin üzerinde oy alan aday Cumhurbaşkanı tarafından atanacaktır.”

“Şehit ve gazi çocuklarının her kademedeki eğitim harcamalarının devlet tarafından karşılanması ve yükseköğretime girişlerinde kendilerine kontenjan ayrılması temin edilecektir.”

“Orta öğretim ve yükseköğretimde okuyan gençlerin burs ve kredi imkânları geliştirilecek, çağdaş standartlarda barınma imkânları oluşturulacak, hiçbir öğrenci açıkta bırakılmayacaktır. Yoksul öğrencilerin kamu yurtlarında ücretsiz barınmaları sağlanacaktır. Yükseköğretim öğrencilerine yurt ve barınma desteği olarak aylık 100 lira “barınma kredisi” verilecektir.”

“Çağın bilgileriyle donanımlı öğretmen ve öğretim üyesi yetiştirilecek, bu meslekler cazip hale getirilecektir.”

Bunların yanı sıra, MHP 2015 Seçim Bildirgesinde, üniversitelerin eğitim, araştırma ve geliştirme, toplumu bilgilendirme gibi geleneksel fonksiyonları yanında, bilgiyi sanayileştiren ve ticarileştiren bir yapıda olmasının temin edileceğini ve üniversitelerdeki demokratik katılım ve örgütlenme kanallarının çeşitlendirilerek teşvik edileceğini belirtmiştir.

HDP 2015 Seçim Bildirgesinde “Üniversiteler demokratik, özerk ve çok kültürlü, toplum ve doğa yararına araştırma yapan kurumlar olarak yeniden inşa edilecek.” anlayışını benimseyerek yükseköğretim politikalarını ortaya koymaktadır.

HDP üniversitelerin özgür, demokratik yapılanması, eğitim, öğretim ve idari özerkliğinin hayata geçirilmesi; YÖK’ün yerine üniversiteler arası ilişki ve bilgi akışını sağlayacak bir koordinasyon kurulmasının oluşturulması hedeflerine yer vermiştir. HDP’nin Seçim Bildirgesinde yer verdiği diğer bir konu da, yüksek lisans çalışması veya öğretim üyeliği amacıyla yurt dışında bulunan akademik insan gücü için üniversitelerimizi cazip hale getirmek amacıyla gerekli araştırma altyapısı ve istihdam imkanlarının oluşturulmasıdır.

HDP’nin yükseköğretimle ilgili diğer politika önerilerini, kampüs içerisinde yurt, çamaşırhane, kütüphane, kültür merkezi, spor salonu gibi yaşam alanlarında üniversite yaşayanları için ücretsiz hizmet sunulması, burs ve katkı payı ödemelerinin bütün öğrencilere karşılıksız verilmesi, burs miktarlarının artırılması ve ikinci öğretimdeki katkı payları ile öğrenim ücretlerinin kaldırılması oluşturmaktadır. Ayrıca homofobi, transfobi ve bifobiden arınmış cinsiyetsiz ve engelsiz kampüsler kurulması hedefine de yer verilmiştir.

Yükseköğretim politikaları dört siyasi partinin de varlığı üzerinde oydaştığı sorunları barındırmaktadır. Bu sorunlar arasında yükseköğretimin daha bilimsel, özerk, hesap verebilir, şeffaf demokratik ve katılımcı bir anlayışla ilerlemesi gerekliliği yer almaktadır. Yükseköğretim kurumlarının nitelikli ve kaliteli bir eğitim sağlaması, aynı zamanda hem bireylerin hem toplumun bu eğitimden fayda sağlayabilmesi diğer bir sorun alanıdır. Ayrıca dört parti YÖK yapısında değişikliğe gidilmesini farklı politikalarla ortaya koymakta ve daha etkin bir çatı kurma yönünde öneriler geliştirmektedir.

AK Parti, CHP ve MHP üniversitelerin çevreleriyle ve diğer toplumsal kurumlarla ilişki kurmalarını ön plana almaktadır. Ancak bu ilişkinin bilimsel mi, toplumsal mı yoksa ekonomi ağırlıklı mı olacağı partiden partiye değişmektedir. AK Parti ve CHP bilimsel gelişme için yurtdışı ile ilişkilerin geliştirilmesi yönünde politikalara yer verirken, MHP yurt içindeki yükseköğretim kurumlarının ve niteliklerinin artırılmasına yönelik politikaları tercih etmektedir. Karşılaştırmalı olarak bakıldığında tüm partiler burs, kredi ve öğrenci desteklerinden bahsetmekte, ancak finans politikalarına bağlı olarak verilecek yardımların ve desteklerin düzeyi birbirinden farklılaşmaktadır. Bu kapsamda katkı payları ve öğrenim ücretlerinin olup olmayacağı, verilecek desteklerin kime ve ne kapsamda yapılacağı değişiklik göstermektedir. Ayrıca, CHP ve HDP’den farklı olarak, AK Parti ve MHP’nin özel üniversitelerin desteklenmesi konusunda politikalar ürettiği görülmektedir.

15. Yaşam Boyu Eğitim

2011 yılında hayat boyu öğrenmeye katılım oranını %2'den 2023 yılında % 8'e çıkarmayı hedefleyen AK Parti, 2015 Seçim Bildirgesinde hayat boyu öğrenme programlarının yaygınlaştırılarak gençlere, temel ve mesleki beceriler kazandırılmasını amaçlamaktadır.

2011 Seçim Bildirgesinde yaşam boyu eğitim olanaklarını genişletmeyi hedefleyen CHP; çocuk, genç ve yetişkinlerin her kademedeki öğrenme fırsatlarını genişleterek eğitim sisteminden daha uzun süre faydalanmalarını ve daha nitelikli eğitim almalarını sağlamayı ön plana almıştır. 2015 Seçim Bildirgesinde ise, yaşam boyu eğitimin Kent enstitüleri aracılığıyla yaygınlaştırılması planlanmaktadır. Bu doğrultuda, enstitülerin amacının tüm yaş kuşaklarından yurttaşların yaşam boyu eğitim ihtiyaçlarını karşılamak olduğu ifade edilmiştir. Öncelikli olarak temel eğitim ve ortaöğretim kademelerinde okuyan öğrencilerin, yaz tatillerinde ücretsiz olarak yararlanmasının sağlanacağı Enstitülerde, öğrencilerin bilimsel deneyler yapmasına, sanatsal aktivitelere katılmasına, spor yapmasına ve farklı alanlarda teknik ve mesleki eğitim almasına uygun şekilde hazırlanacağı ifade edilmiştir. Ayrıca farklı branşlardaki atanamayan öğretmenlerin, bu enstitülerde istihdam edilmesi öngörülmektedir.

MHP ise hem 2011 hem de 2015 Seçim Bildirgesinde hayat boyu öğrenme anlayışını korumuş ve aşağıdaki gibi ifade etmiştir;

“Hayat boyu öğrenme anlayışı çerçevesinde e-öğretim dâhil olmak üzere her türlü yaygın eğitim imkânları geliştirilecek, fertlerin seçme, planlama ve programlama, ayırt edebilme, analiz ve sentez yapabilme, eleştirel ve yaratıcı düşünme yeteneklerinin geliştirilmesi ve yenilikleri öğrenmesi sağlanacak, gençlere beceri kazandırma ve meslek edindirme faaliyetleri yaygınlaştırılacaktır.”

HDP yaşam boyu eğitim kapsamındaki politikalara 2015 Seçim Bildirgesinde yer vermemiştir.

Karşılaştırılmalı olarak bakıldığında AK Parti, CHP ve MHP yaşam boyu eğitim faaliyetlerinin yaygınlaştırılmasına yönelik ortak bir anlayış benimsemektedir. Üç parti de bireylerin kişisel ve mesleki gelişimleri için hayat boyu öğrenme kavramına vurgu yapmaktadır. AK Partiden farklı olarak CHP ve MHP'nin yaşam boyu eğitim ile hedeflerini daha detaylı olarak ifade ettiği söylenebilir.

16. Okul Güvenliği

AK Parti'nin 2015 Seçim Bildirgesinde, “Afete Hazır Türkiye” kampanyası çerçevesinde “Afete Hazır Aile”, “Afete Hazır Okul”, “Afete Hazır İşyeri”, “Afete Hazır Gençler” ve “Afete Hazır Medya” projelerinin yürütülmesini belirtmiş olması, okul güvenliği kapsamında ele alınabilecek tek politika önerisidir.

CHP okul içerisindeki güvenliği, negatif güvenlik anlayışına dayalı politikalarla ortaya koymuştur. Bunlar arasında; okul ve sosyal çevre güvenliğini sağlamak, okullarda her türlü şiddetin önüne geçmek; okul kazalarının önlenmesi için, denetimden geçmemiş okulların öğretime açılmasına izin vermemek; öğrencileri okul kazalarına karşı sigortalamak yer almaktadır.

CHP beslenmeye ilişkin desteği 2011 yılında kısmi destek olarak nitelendirilebilecek bir boyutta ele alırken, 2015 yılında bütüncül ve sadece beslenme ile sınırlı olmayan daha kapsayıcı bir çerçevede el almaktadır. 2011 yılında uygulamaya konması planlanan politikalar arasında, çocuklara okulda her öğlen bir öğünün yanı sıra süt ve meyve gibi temel gıdalar sunulması; okul sütü programını başlatarak bölgede en az 500.000 okul çocuğuna her gün süt yardımı yapılması; sağlıklı bir nesil için okullarda çocuklara yönelik beslenme yardımı programının hayata geçirilmesi bulunmaktadır. 2015 yılında daha kapsayıcı olan politikalar arasında; çocukların okullarda dengeli, yeterli ve sağlıklı beslenmesine yönelik gerekli önlemlerin alınması, denetiminin

sağlanması; sağlıklı bir nesil için okullarda çocuklara yönelik geniş kapsamlı bir okul sağlığı projesinin hayata geçirilmesi; ücretsiz öğle yemeği uygulamasına geçilmesi ve tam gün eğitim çerçevesinde tüm öğrencilere sıcak öğle yemeği verilmesi, düzenli ağız ve diş sağlığı taramaları gerçekleştirilmesi yer almaktadır.

MHP'nin Seçim Bildirgesinde, okul güvenliğine yönelik ortaya koyduğu bir politika bulunmamaktadır.

HDP; okul güvenliği kapsamında evde, okulda ve ailede çocuğa yönelik şiddetin yasalarca açıkça yasaklanmasını ön plana çıkarmaktadır. Okul güvenliğinin önemli bir parçası olan zorbalık ve psikolojik şiddet üzerinden duran HDP; eğitim kurumlarında kadınların ve LGBTİ'lerin her tür baskı, şiddet, dışlanma, görmezden gelmeye maruz kalmalarını engelleyecek karar ve uygulamaların esas alınacağını beyan etmektedir. Ayrıca HDP'nin beslenmeye ilişkin politikası öğlen vakitlerinde öğrencilere yemek verilmesidir.

AK Parti'nin okul güvenliğine ilişkin yaklaşımı afetler üzerinden ele alınırken, CHP ve HDP eğitim ve okul güvenliği arasındaki ilişkide şiddet unsuruna yoğun olarak vurgu yapmaktadır.

Okul güvenliğinin, öğrencilerin iyi olma hallerini de içermesi nedeniyle bu kapsamda ele alınabilecek olan beslenme konusunda AK Parti, CHP ve HDP politikalarını paylaşırken, MHP bu konuya ilişkin politikalarına 2011 ve 2015 Seçim Bildirgeleri kapsamında yer vermemiştir. AK Parti 2011 Seçim Bildirgesinde yükseköğretime yapılmakta olan beslenme desteğinden bahsederken, 2015 Seçim Bildirgesinde yapılan beslenme desteklerine değinmiş ancak ileri dönemde uygulamaya konmak üzere tasarlanan politikalara yer vermiştir.

17. Ana Dilde Eğitim

AK Parti hem 2011 hem de 2015 genel Seçim Bildirgesinde anadilde eğitime ilişkin yaklaşımlarına ve ileriye dönük politikalarına yer vermemiştir.

CHP ise hem 2011 hem 2015 Seçim Bildirgelerinde anadilde eğitime ilişkin politikasında bir değişikliğe gitmemiş ve talep eden tüm yurttaşlara anadil öğrenimi olanağı sunulacağını ifade etmiştir.

MHP eğitimin her kademesinde eğitim dilinin Türkçe olmasını esas aldığını ve Türkçe dışında başka bir dilde ana dilde eğitim yapılamayacağını son iki seçim bildirgesinde de vurgulamıştır. Buna ek olarak; Türkçe'den başka dillerde "anadil" olarak eğitim yapılmasına zemin hazırlayacak anayasa değişikliği yahut yeni bir anayasa yapılmasının hiçbir şekilde tartışma konusu yapılmayacağı ve karşı durulacağı yönündeki parti politikasını tekrar etmektedir.

HDP ise eğitim sisteminin özgürlükçü, laik ve bilimsel bir içerikte yapılandırılarak, anadili temelinde çok dilli hale getirilmesini hedeflemektedir. HDP bu doğrultuda anadilde eğitimi bir kamu hizmeti olarak almanın herkes için bir hak olarak kabul edilmesini öngörmektedir. Ayrıca, eğitimin tüm aşamalarında resmi dil olan Türkçe'nin öğretilmesinin yanında, anadilinde eğitimi bir kamu hizmeti olarak alma imkânının sağlanacağını beyan etmiştir.

Karşılaştırmalı olarak bakıldığında, AK Parti'nin ileriye yönelik olarak doğrudan anadilde eğitim yapılmasına yönelik politikalarına yer vermemiştir. CHP ise, doğrudan anadilde eğitimi savunmamakta ancak seçmeli dersler kapsamında anadilin öğretilmesini desteklemektedir. HDP ve MHP, anadilde eğitim konusunda birbirine zıt politikalar önermektedir. HDP hak temelli bir yaklaşımdan yola çıkarak anadilde eğitimi savunurken, MHP milli gerekçelerle anadilde eğitime karşı olduğunu belirtmektedir.

18. Din Eğitimi

AK Parti din eğitimine ilişkin ileriye dönük politikalarına 2011 ve 2015 Seçim Bildirgelerinde yer vermemiştir.

CHP'nin din eğitimi kapsamında yer alan eğitim politikaları, 2011 Seçim Bildirgesine koşut olarak zorunlu din derslerinin kaldırılarak seçmeli hale getirilmesi yönündedir. Ancak 2015 Seçim Bildirgesi kapsamında din eğitimine ilişkin daha geniş yelpazede politikalar benimsenmiştir. Bu politikaların arasında, *din derslerinin çoğulcu bir içeriğe kavuşturulması, farklı inanç gruplarının din eğitimi taleplerini karşılamak için gerekli düzenlemelerin yapılması* yer almaktadır.

Din eğitimi üzerinde görece vurgusu fazla olan MHP; *milli birlik ve bütünlüğün sağlanması, vatandaş ile devlet arasındaki yakınlaşma ve çeşitli ön yargıların giderilmesinde önemli katkılar sağlaması* gerekçeleriyle din eğitiminin okullarda devlet eliyle verilmesine yönelik bir politika benimsemiştir. *Alevi inanç önderlerinin akademik seviyede eğitilmesi için İlahiyat Fakültelerinde "Tasavvuf İlimleri Bölümünün" kurulması; Milli Eğitim Bakanlığınca din derslerinin müfredatına, doğrudan Alevi toplumunun katılımıyla şekillenmiş doğru, objektif ve bilimsel bilgilerin dâhil edilmesi; bu amaçla "Özel İhtisas Komisyonu" kurulması* gibi adımlar atılması önerilmiştir. Ancak 2011 din eğitiminin teşvik edilmesine yönelik politikalara yapılan vurgunun 2015'e taşınmadığı görülmektedir. 2011 yılında yer verilmiş olan bu politikalardan bazıları; *yaz döneminde camilerde verilen din kültürü, ahlak bilgisi ve Kur'an öğretimine devam edecek çocuklar için yaş sınırının kaldırılması, ilköğretim altıncı sınıftan itibaren din öğretimini desteklemek amacıyla seçimlik Kur'an-ı Kerimi Okuma ve Anlama, İlmihal Bilgileri, Peygamberlerin Hayatı gibi dersler seçmeli olarak okutulması, Türklüğün ve İslam'ın millî ve manevî değerlerini yaşayan ve yaşatan Hoca Ahmet Yesevi, Hacı Bektaş Veli,*

Mevlana, Hacı Bayram Veli ve Yunus Emre gibi önder şahsiyetlerin hayatı ve felsefesinin ilköğretim okullarında seçmeli ders olarak okutulmasıdır. 2015 Seçim Bildirgesinde terörün yoğun olduğu yerlerdeki halkın din eğitimi ihtiyacını karşılayacak örgün ve yaygın eğitim kurumlarının teşkilatlanmasıyla din eğitiminin bir çözüm olabileceği vurgusu ön plana çıkmaktadır.

HDP'nin din eğitimine yönelik anlayışı ise; *zorunlu din dersi uygulamasına son verilerek, her bir öğrencinin kendi inancı doğrultusunda seçmeli olarak ders ve eğitim alma hakkının gözetilmesine dayanmaktadır. Bunun yanı sıra sivil din eğitiminin tümüyle serbest olması* öngörülmektedir.

Bu noktada MHP din eğitimi destekleme ve farklı inançlara alan açmak üzerinden bir vurgu yaparken, CHP ve HDP'nin daha çoğulcu bir bakış açısıyla sivil örgütlenmelerin de rol alabileceği bir din eğitimi vurguladığı söylenebilir.

19. Özel Öğretim

AK Parti özel öğretime yönelik politikalarına 2015 ve 2011 Seçim Bildirgelerinde yer vermemiştir.

CHP özel öğretimi eşitliklilik üzerinden değerlendirmiş ve aşağıdaki ifadelerle 2015 Seçim Bildirgesinde yer vermiştir:

"Devlet okulları ile özel okullar arasındaki sosyo-ekonomik temelli ayrışmayı azaltacağız."

"Velilerin, sözleşmeli okullar arasından seçim yapması uygulaması ile öğrencilerin sosyo-ekonomik durum ve inanç üzerinden farklı okullara ayrışmasından kaynaklanan eşitsizlikleri önleyeceğiz."

Özel öğretimle ilgili konulara CHP'nin 2011 Seçim Bildirgesinde yer verilmemiştir.

MHP ise özel okulları akademik başarı performanslarına göre farklı teşvik unsurları ile destekleyerek nitelikli ve adil bir eğitim hizmeti sunacaklarını, dershanelerin ilk ve orta öğretim kurumlarının işlevlerini üstlenmesini önleyeceklerini ifade etmiştir. Bunların yanı sıra, MHP 2015 Seçim Bildirgesinde okul öncesi eğitimde 4-5 yaş grubunda %100 okullaşmanın sağlanması için özel sektörün imkânlarından da azami ölçüde istifade edileceğini belirtmiştir. Özel öğretim başlığı altında MHP'nin 2011 ve 2015 Seçim Bildirgelerinde ortaklaşan bir diğer nokta da dershanelerin özel okullara dönüşmesinin teşvik edileceğidir.

HDP Seçim Bildirgesinde özel öğretime yönelik politikalarına yer vermemiştir.

AK Parti ve HDP özel öğretime yönelik politikalarına bildirelerinde yer vermezken, CHP okulların kalitesi arasındaki farkın azaltılmasına yönelik politikalar sunmuştur. MHP ise dershaneleri odağa alan bir söylem geliştirmiştir.

20. Eğitimin Diğer Alanlarla İlişkisi

AK Parti "Eğitim istihdam bağına güçlendireceğiz." hedefiyle yola çıkmakta ve bu çerçevede "Temel ve Mesleki Becerileri Geliştirme Öncelikli Dönüşüm Programı" kapsamındaki hedeflerini 2015 Seçim Bildirgesinde detaylandırılmıştır. İşgücü piyasasının ihtiyaçlarıyla uyumlu bir biçimde, beşeri sermayenin geliştirilmesine yönelik eğitim politikalarının geliştirileceği ifade edilmiştir. Bu çerçevede, okul saatlerinin çalışma saatleriyle uyumunun sağlanmasını öngören AK Parti, meslek lisesi ve üniversite öğrencilerinin staj yapmalarını özendirici tedbirler olarak okul-sanayi işbirliğine katkıda bulunmayı hedeflemektedir.

AK Parti'nin 2015 Seçim Bildirgesinde ayrıca ailenin bütünlüğünün korunması, güçlendirilmesi ve sosyal refahının artırılmasına

yönelik aile eğitimi programlarının yaygınlaştırılması öngörülmektedir. 2011 Seçim Bildirgesinde özellikler üzerinde durulan konular arasında; sosyal destek ve hizmet politikalarının, sağlık, istihdam ve eğitim politikalarıyla uyumlu yürütülmesi bulunmaktadır. Ancak 2011 Seçim Bildirgesinde, 2015 Seçim Bildirgesinde olduğu kadar kapsayıcı ve bütüncül bir yaklaşım sergilenmemiştir.

2015 Seçim Bildirgesinde CHP'nin yoğunlukla ekonomi temelli eğitim politikaları ürettiği görülmektedir. Bu doğrultuda, bilgi ekonomisine dönüşüm için yeni teknoloji ve Ar-Ge alanları ile eğitim başta olmak üzere sosyal gelişmeyi kapsayan yapısal reformları gerçekleştirme hedefi konarken; bilgi ekonomisine geçmek için eğitimde eşit fırsatların ve koşulların yaratılması öngörülmüştür.

CHP iş gücü piyasasının arz-talep dengelerini gözeterek, etkili bir iş gücü ve eğitim planlaması gerçekleştireceğini beyan etmiştir. İş gücünün yeni teknolojilere uyum sağlamasına dönük olarak, tüm çalışanları mesleki eğitim ve hayat boyu öğrenme olanaklarına kavuşturmanın yanı sıra, bilim, teknoloji ve eğitim alanlarında uzaktan eğitim olanaklarını kullanarak yurt içi ve yurt dışındaki uzmanların deneyimlerinden yararlanma hedefine yer verilmiştir. Ayrıca çalışanların, üretim sürecinde eğitimine ve yeni beceriler edinmelerine yönelik aktif istihdam ve meslek içi eğitim politikaları geliştirilmesi gündeme alınmıştır.

CHP'nin 2015 Seçim Bildirgesinde eğitimle ilgili diğer hedefleri arasında ise, tam gün eğitim çerçevesinde tüm öğrencilere sunulacak sıcak öğle yemeği projesini kadın istihdamı ve yerel tarımsal girdilerin kullanılmasını önceleyerek hayata geçirmek; okullarda kademeli tatil dönemi uygulamasıyla iç turizmde istikrarlı müşteri kapasitesini artırmak; başarılı sporcu gençlerimizin eğitim hayatları ile profesyonel spor kariyerlerini birlikte sürdürebilmeleri için gerekli ortamı oluşturmak bulunmaktadır.

CHP'nin 2011'de ortaya koyduğu politikalarla karşılaştırıldığında, 2015 Seçim Bildirgesinde

Siyasi Partilerin 2015 Genel Seçim Bildirgeleri: Eğitim Politikalarına İlişkin Değerlendirmeler

benzer hedefler bulunmaktadır ancak 2015 Seçim Bildirgesinde Türkiye için bir bilgi toplumu vurgusu yapılmaktadır. 2011 yılında eğitim ve diğer alanların ilişkisi, daha çok eğitimin ekonomi içerikli olmasıyla kısıtlı kalmıştır. Bu doğrultuda ortaya konmuş politikalarından bazıları; eğitim, AR-GE, ileri teknolojili üretim, bilgi yoğun ekonomik hizmetler gibi bilgiye dayalı faaliyetlerin ekonomi içindeki payını artırmak; eğitim ve işgücü politikaları arasındaki bağlantıları güçlendirmek; işgücü piyasası tarafından talep edilen niteliklere sahip insan yetiştirilmesini esas almak; işgücü donanımını artırmak amacıyla, aktif istihdam ve mesleki eğitim politikaları geliştirmek; iş gücünün, üretim sürecinde eğitimine ve yeni beceriler edinmesine yönelik “yeniden beceri kazandırma”, “yaşam boyu öğrenme” ve “işbaşında eğitim” gibi faaliyetlere yaygınlık ve etkinlik kazandırmaktır.

MHP 2015 Seçim Bildirgesi incelendiğinde; eğitim sistemi ile istihdam piyasasının uyumlaştırılmasına vurgu yapıldığı görülmektedir. Bu amaçla üniversite ve sanayi işbirliğini geliştirecek bir mekanizmanın kurulması, yerel ihtiyaçları ve mevcut potansiyeli dikkate alan bölümlerin üniversiteler bünyesinde açılması, mesleki eğitimin kalitesinin artırılması ve meslek liseleri ile sanayi ve KOBİ’ler arasında da bağ kuracak bir yapının oluşturulması hedef olarak belirtilmiştir. Bu kapsamda “Eğitim-istihdam ilişkileri dinamik bir yapıya kavuşturulacak, ihtiyaçlara uygun bir insan gücü planlaması yapılarak diplomalı işsizlik önleneyecek ve iş bulma tesadüflere bırakılmayacaktır.” ifadesine yer verilmiştir.

MHP meslek liselerini kapsayan birçok düzenleme önermiştir. Eğitimin kalitesi ve iş gücünün beceri düzeyini doğrudan etkileyecek ve eğitim ile işgücü piyasası arasında koordinasyonu sağlayacak “Meslek Standartları Sınav ve Belgelendirme Sistemi”nin etkin bir şekilde işleminin sağlanması öngörülmektedir. Meslek lisesi veya çıraklık eğitim merkezlerine devam eden gençleri istihdam eden esnaf-sanatkâr ve küçük işletmelere, vergi ve sigorta primi indirimi ile faizsiz kredi verilmesi gibi teşvik ve kolaylıkların sağlanacağı ifade

edilmiştir. İstihdam edilebilirliği artıran mesleki eğitimin orta öğretim içindeki payının yükseltilmesi, mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları ile meslek yüksekokulları arasında program bütünlüğünün sağlanması ve iş hayatı ile mesleki ve teknik eğitim arasında ilişki, iletişim ve etkileşimin geliştirilmesi hedeflerine yer verilmiştir. Aynı zamanda, kendi işini kurmak isteyen üniversite ve mesleki eğitim mezunu gençlerin destekleneceği ifade edilmiştir.

MHP milli spor politikamız doğrultusunda gerekli insan gücünün yetiştirilmesine ağırlık verilmesi, mevcut eğitim-öğretim kurumlarının iyileştirilerek, yeterli tesis ve öğretim elemanına sahip olanların ‘Spor Bilimleri Fakültesi’ne dönüştürülmesi, araştırma ve geliştirme faaliyetlerine hız kazandırılması hedeflerine bildirgede yer vermiştir.

2011’de ise benzer önceliklerle yakın politikalar belirlenmiştir. Bunlardan bazıları; gençlerin çalışma şartlarının eğitimine devam etmesine ve sosyal faaliyetlere katılmasına imkân verecek şekilde düzenlenmesi; eğitim-istihdam ilişkilerinin dinamik bir yapıya kavuşturulması; işgücünün istihdam edilebilirlik düzeyine yükseltilmesi; eğitim sisteminin işletmelerin talebine uygun vasıfta eleman yetiştirmesi; ihtiyaçlara uygun bir insan gücü planlamasının yapılarak diplomalı işsizliğin önlenmesi ve iş bulmanın tesadüflere bırakılmaması; sendikaların eğitim ve araştırma faaliyetlerine ağırlık vermelerinin sağlanmasıdır.

HDP 2015 Seçim Bildirgesinde istihdam odaklı yeni yaşam atölyeleriyle iş garantili mesleki eğitim ve meslek edindirme programlarının hayata geçirilmesini hedeflemektedir.

AK Parti, CHP, MHP ve HDP’nin ortak vurgusu eğitim ile istihdam ilişkisinin iyileştirilmesi, geliştirilmesi ve mesleki eğitimin piyasa odaklı hale getirilmesidir. AK Parti ve MHP ayrıca okul-sanayi işbirliğini ortaya çıkarmaktadır. CHP ise sosyal gelişim ve bilgi ekonomisi ile eğitim ilişkisine geniş yer vermektedir. AK Parti ve CHP’nin ortaklaştığı nokta ise politika alanlarının birbiriyle konuşabilir ve bütüncül bir yapıda olmasının önemini belirtmeleridir.

DEĞERLENDİRME

Türkiye’de eğitim siyasetine ilişkin kamuoyu tartışmaları daha nitelikli bir düzleme taşınmaktadır. Sivil toplumun olumlu katkılarıyla kamuoyunda yürütülen bu tartışmanın niteliğinde belirleyici rol oynayan faktör eğitimin politika veya ideoloji ağırlıklı değil, eğitim odaklı olarak tartışılmaya başlanmasından kaynaklanmaktadır. Ancak siyasi partiler hala eğitim hizmetlerine ilişkin politikalarını belirlerken, pedagojik temeli yadsıma eğilimleri tartışmaların niteliği önünde engel teşkil etmektedir.

Siyasi partilerin iktidara geldikleri takdirde uygulamaya koyacakları politikaların kamuoyuyla paylaşıldığı seçim bildirgeleri, eğitim siyasetini ele alma biçimlerine dair ipuçları barındırmaktadır. Mevcut çalışma ise, bu ipuçlarını derleyerek Türkiye’de eğitim siyasetini partiler düzeyinde incelemekte ve değerlendirmektedir.

Toplumun tamamını doğrudan ilgilendiren bir alan olması nedeniyle eğitimin toplumsal bir mutabakata dayalı olması ihtiyacı bulunmaktadır. Ancak eğitim sistemine ilişkin kararlarda belirleyici olan siyasi partilerin politika yapma biçimlerine makro düzeyde bakıldığında bu ihtiyacın cevaplanamadığı görülmektedir. Özellikle devlet politikaları kapsamında eğitimin günlük politikalar tarafından belirlenmesi ve organize edilmesi, bu ihtiyacın önündeki engellerden biridir. Bu noktada siyasi partilerin ideolojik yaklaşımlarla eğitimi insan şekillendirme aracı ya da gücü olması bakışını terk ederek toplumun tamamının beklenti ve gerçekliğini yansıtacak biçimde uzlaşmaya dayandırması gerekmektedir. Ancak böyle bir yaklaşım bir ülkenin eğitim geleneği oluşturmasını sağlayabilir. Yukarıda detaylarına yer verildiği üzere, siyasi partilerin seçim bildirgelerinde eğitim ve eğitim sistemi bir ülke ödevi olarak ele alınmamaktadır.

Her siyasi partinin eğitim politikaları sadece kendilerine oy verenleri dikkate alan bir şekilde değil, kendi hâkim dünya görüşü çerçevesinde sınırlı kalmaktadır. Bu da eğitim felsefesi, insan modeli, mutluluk, başarı, aidiyet, eğitim sosyolojisi ve çıktılarla ilgili birçok temel değer bu sınırlılık içerisinde belirlenmesine neden olmaktadır. Parti temelli bir dünya görüşü çerçevesinden çıkamamak, pedagojik bir meselenin siyasi olarak çözülmeye çalışılmasıyla sonuçlanmaktadır. Bu yaklaşım eğitime ilişkin politika önerilerinin veri temelli olmamasında ve bilimselliğin yansımamasında da önemli bir etkidir. Siyasi partiler veri temelli, bütüncül ve aşamaları genel hatlarıyla da olsa ortaya konmuş bir makro politika ortaya koyamamaktadır. Bu nedenle tutarlı olmayan, gerçekçi çözümler üretemeyen ve toplumsal taleplerin analiz edilmemesinin doğal bir sonucu olarak soyut metinlerin oluştuğu gözlenmektedir. Türkiye’nin siyasal kültürünün yansımaları da göz önünde bulundurulduğunda, seçim bildirgeleri daha çok gerçekliğe nasıl taşınacağı belli olmayan iyi niyet metinleri olarak açığa çıkmaktadır. Bu bağlamda seçim bildirgeleri daha çok insani ve olumlu kabul edilebilecek yaşam değerlerinin tekrar edilmesi hüviyetindedir.

Seçim bildirgelerinde eğitim politikalarının kendi içerisinde ve diğer politika alanlarıyla uyumlu, bütüncül ve birbiriyle konuşabillir nitelikte kurgulanmamış olması, alan uzmanı eğitimcilere hızlıca hazırlanmış sentetik metinler görüntüsü vermektedir. Hazırlanması gerekli olduğu için hazırlanan ancak uygulama aşamasına gelince zemini ve hiçbir geçerliği olmayan metinlere indirgenmektedir. Ancak bu metinlerin seçmen için yol gösterici, partiler için bağlayıcı ve kapsam olarak da daha gerçekçi, stratejik planlamalarla desteklenmiş ve tartışmaya açık olması beklenmektedir. Yapılan bu eleştirinin somut bir göstergesi; en kronik ve yaygın sorunlar için dahi “bu sorun giderilecektir” ifadesinin dışında uygulamaya dönük bir öneriye hemen hemen hiç yer verilmemesidir. Bir diğer önemli eksiklik ise, partilerin bir önceki seçimde ortaya koydukları politikaları geliştirmeden koruması, zaman içerisinde güncelliğini yitiren konuların gündemde

Siyasi Partilerin 2015 Genel Seçim Bildirgeleri: Eğitim Politikalarına İlişkin Değerlendirmeler

tutulması, giderilmeyen sorunların kabullenilerek çözülmeyen bir sonraki bildirden çıkarılması gibi bütüncül olmayan bir içeriği deklare etmeleridir. Ayrıca sistemde var olan pedagojik açıdan hatalı, eksik ya da eğitim sistemi için faydalı ve verimli olmayan politikaların uygulamaya konması ile bir kabul alanının oluşması ve yeni politikaların bu yanlış ön kabul üzerine inşa edilmesi eleştiri konusudur.

Siyasi parti seçim bildirgelerinin içeriklerine bakıldığında ağırlıklı olarak Türkiye'nin ekonomik ve politik sorunlarına odaklanıldığı görülmektedir. Dünyadaki diğer yönelimler ve gelecek eğilimlerine atıf ve ilgi ise kısıtlıdır. Bu noktada çoğunlukla ekonomi temelli yaklaşımlar referans alınarak, eğitim siyaseti iş gücü ve rekabet kavramları üzerinden değerlendirilmekte, istihdam ve ekonomik büyüme ilişkisine öncelik verilmektedir. Felsefi ve kavramsal bir bütünlük üzerine inşa edilen sistematik bir politika dokümanı bulunmamaktadır. Bu nedenle teknik niteliği öne çıkarılmış bağımsız paragraflar ortaya çıkmaktadır.

Eğitim siyaseti ile ilgili kamuoyu tartışmaları hem makro düzeyde hem de seçim bildirgeleri temele alındığında mikro düzeyde çocuğu odağa alan yaklaşımlardan uzak durma eğilimi göstermektedir. Bu durum eğitime toplumsal bir kurum olarak yaklaşılmasından ve insani faktörlerin ikinci plana alınarak sistemin mekanikleştirilmesinden ileri gelmektedir. Önerilen politikaların ve vurgulanan kavramlarını büyük bir kısmı ise genel devlet amaçları ile ilgilidir. Eğitim politikalarının devlet amaçlarını ve sosyal düzene ilişkin hedefleri yansıtmaması olağan kabul edilebilir ancak bu politikalar çocuğun varlığı, kendiliği, mutluluğu ve yaşam akışı bağlamındaki öznelliğinin göz ardı edilmesi bağlamında önemli eksikler taşımaktadır.

Bu çalışmanın odağını oluşturan AK Parti, CHP, MHP, HDP'nin 2011 ve 2015 seçim bildirgeleri temalar bazında incelendiğinde, dikkati çeken diğer hususlar aşağıdaki gibi özetlenebilir;

- Toplumsal katılım, yönetim, tüm paydaşların eğitime ilişkin kararlara tam anlamıyla dâhil olması gibi, bu katılımçılık anlayışının eğitim sistemi için bir denetim ve denge mekanizması olarak işlev görmesine yönelik politikalar tanımsız bırakılmaktadır. Ayrıca Türkiye'de eğitim sisteminin merkezi olarak yönetilmesine dair sorunlar sıkça tartışılrsa da gerekçi ve somut politika önerilerine gerektiği kadar değinilmemektedir.
- Eğitim sisteminin iyileştirilmesi ve geliştirilmesi için önkoşul sayılabilecek; eğitimcilere yönelik eğitsel rehberlik, bağımsız idari denetimler, akreditasyon süreçleri, kalite kontrol göstergeleri gibi niteliğe ilişkin politikalar tartışma konusu olmaktan çok uzaktır.
- Eğitimde fırsat ve imkan eşitliği ile adalet tartışmalarına büyük bir pay verilmektedir ancak bunun sağlanabilmesi için gerekli nitel ve nicel ihtiyaçların giderilmesi eğitime ayrılan kaynakların artırılması, çeşitlendirilmesi ile ekonomiklik, verimlilik ve etkililik baz alınarak kullanılması yönünde plan ve stratejilerin oldukça sınırlı olduğu söylenebilmektedir.
- Alt yapı, eğitimde fırsat ve imkân eşitliği, adaletin sağlanması gibi oldukça temel sorun alanlarına ilişkin vurgu yapılmasına rağmen, niyetler somut politikalarla desteklenememekte ve çözüm üretme noktasında sınırlılıklar barındırmaktadır.
- Eğitim ortamları ve fiziksel altyapıya yönelik politikalar diğer birçok alanda olduğu gibi nitelik odaklı değildir. Nicel eksiklikler ise, tüm partiler tarafından kabul gören bir sorun alanı değildir.

DEĞERLENDİRME

- ▶ Ülkemizde kemikleşmiş bir sorun alanı olan ölçme değerlendirme ve geçiş sistemlerine yönelik başlıca sorun, ölçme değerlendirmenin felsefeden bağımsız tartışılması ve gelenekselliğini koruyarak eleme ve sıralama aracı olarak kullanılması gelmektedir. Partiler ise bunun bir sorun alanı olduğunu görmekte ancak mevcut yaklaşımı değiştirerek çözüm sağlayacak önerilerde bulunamamaktadır. Bu noktada partilerin söylemleri halkın talebini karşılayacak popülist bir dile kaymaktadır. Ayrıca siyasi partilerin yükseköğretime geçiş sorunları nedeni ile bu kapsama daha fazla odaklandıkları düşünülebilir. Ancak çocuğun mutluluğu, gelişimi en çok odaklanması gereken alanken, bu kapsamdaki açıklamaların sınırlı kaldığı görülmektedir.
- ▶ Memnuniyet artırmak üzere önerilen personel politikaları, atama ve tayinlere ilişkin düzenlemelerle toplumsal talepleri cevaplamak ön plana alırken, öğretmen niteliği gibi eğitim gerçeklerinin ikinci plana alındığı ya da bunlara hiç yer verilmediği görülmektedir. Bu noktada öğretmenlik mesleğine ilişkin makro politikaların kolaycı çözümler önerileri olduğu söylenebilir.
- ▶ Eğitim sisteminde olumlu sonuçlar üretme açısından sıkça vurgulanan rehberlik ve psikolojik yardım çalışmaları; meslek seçimi, eşitlik sağlama, sorun çözme ve özel eğitim bağlamında ele alınmaktadır. Ancak var olan verimsiz rehberlik hizmetlerinin sistem içerisinde nasıl işlerlik kazanacağı ve bunun sonucunda istenen çıktıların nasıl oluşturulacağı soruları göz ardı edilmektedir.
- ▶ Özel eğitim ihtiyacı olan ve farklı gelişim gösteren bireylere yönelik politikalar genel söylemlerle sınırlı kalmakta, duygusal ve teknik bakımdan yetersiz görünmektedir. Bu tutum uygulama önerilerinde olduğu gibi dil ve söylem bazında da dikkat çekmektedir. Üstün yetenekliliğe ilişkin vurgu ise, ekonomi temelli olmakla beraber, üstün yetenekli bireylere rasyonel olmayan biçimde, toplum için kurtarıcı olma misyonu yüklenmektedir.
- ▶ Mesleki eğitim vurgusu her zaman olduğu gibi ciddiyetle ele alınmıştır ancak mesleki eğitimin nitelikli sosyal sermaye, üretim ve istihdam gibi konularda etkin sonuçlar üretebilmesi eğitimin diğer alanlarla etkileşim içerisinde olmasına bağlıdır. Mesleki eğitim okul dışında diğer alanların beklenti ve katkıları ile çok boyutlu olarak ele alınmalıdır. Ancak bu yaklaşımı gözetmeyen politikalar ve uygulama önerileri oldukça sınırlı kalmaktadır.
- ▶ Türkiye'nin bilgi toplumu statüsüne geçmesini destekleyen siyasi partilerin dahi eğitimde teknoloji kullanımına yönelik politikaları pedagojik yaklaşımdan yoksundur. Teknolojiye eğitimde yer veren partilerin ise teknolojiyi eğitim süreçleri ile entegre etmeden araç ve gereçlere indirgedikleri gözlenmektedir.
- ▶ Yükseköğretimde uluslararasılaşma, rekabet ve ekonomik gelişim göstergeleri vurgulanırken dönüşüm sürecinin başarıyla nasıl yürütüleceği tanımsız kalmaktadır. Özellikle devlet eli ve kaynakları ile üniversitelerin özzerleştirilmesi ironik bir strateji olarak değerlendirilebilecek niteliktedir. Siyasi dalgalanmalardan oldukça etkilenen yükseköğretim kurumlarının demokratik, şeffaf ve hesap verebilir olmasının bir siyasal kültürün sonucunda ortaya çıkabileceği, diğer tüm alan ve sektörlerle birlikte dönüşeceği gerçeği göz ardı edilmektedir.
- ▶ Yaşam boyu eğitime yönelik politikalar tüm partilerde sınırlı olmakla birlikte, neoliberal eğilimlerin bir sonucu olarak ekonomi-eğitim ilişkisini beslemek amacıyla vurgulanmaktadır.
- ▶ Okul güvenliği tüm partiler tarafından yer verilen ancak kısıtlı bir bakış açısıyla ele alınan konulardandır. Güvenliğin negatif boyutlarıyla ele alınması, öğrencilerin iyi olma hallerinin ise beslenme ve sağlık kontrolleri ile sınırlandırılması bütüncül bir yaklaşımın sergilenmediğini göstermektedir.

Siyasi Partilerin 2015 Genel Seçim Bildirgeleri: Eğitim Politikalarına İlişkin Değerlendirmeler

- Özellikle dershanelerin dönüşümü gibi süreçlerde gündeme gelen eğitimde özelleşme meselesi Türkiye’de finansal, sosyolojik ve ekonomik açıdan tartışılmaktadır. Meselenin eğitimde adalet ve fırsat eşitliği, ekonomik olarak dezavantajlı kesimlerin nitelikli eğitime erişimi, eğitimin bir sektör olarak ele alınması gibi farklı boyutları olmasına rağmen siyasi partilerin bu konuya yaklaşımları ve önerileri bulunmamakta ya da sınırlı kalmaktadır.

